Ára: 130 FORINT

65. évf. 9. szám 2010. május 15. Sziván 2. 5770. כ"ה

ÚJ ÉLET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

חג שבועות שמח!

Kellemes ünnepeket kívánunk!

A panasz népe

(Böháálotchá)

Néhány hete még a széderasztalnál dicsőítettük az Örökkévalót az egyiptomi rabszolgaságból való megszabadításért. Nemcsak őseinket, de bennünket is kivezetett – írja elő a hagyomány, mert minden zsidó ember, **lödor vádor,** nemzedékről nemzedékre úgy kell, hogy tekintse magát, mintha ő is ott lett volna, mintha részese lett volna a történelmi eseménynek.

Tehát peszachkor még lelkesedtünk, még az **Áz jásir Mosét,** a világ első szabadságdalát zengtük, a szabadság ízét megkóstolva pedig panaszkodunk **(május 29.).**

Elég volt a mannából (amelyről úgy emlékezik meg az aggáda, hogy olyan íze volt, ki milyet akart...), most már hús is kell! **Mi jáachilenu bászár?** Ki ad nekünk húst, hogy megegyük? – lázadoznak őseink. **Záchárnu et hádágá áser nochál bömicrájim chinám...** Még emlékezünk az Egyiptomban kapott halra is... és sorolják a gyümölcsöket, zöldségeket, amelyek „chinám", ingyen voltak.

Itt nyilvánvalóan az aggádikus vélemény ugrik elő, mely szerint szolgaság ide, szolgaság oda, megvolt a kis „háztáji", amelyet azonban a jégeső, a sáskák ugyanúgy elpusztítottak, mint a rabszolgatartókét, nehogy a telek legyen az akadálya a kivonulásnak...

Mindennek betetőzéseképpen elhangzik az a mondat, amely végleg „kiveri a biztosítékot" Istennél és Mózesnél egyaránt. **Ki tov lánu bömicrájim** – jobb volt nekünk Egyiptomban!

Mózes erre elveszti a fejét (ki nem?), és olyat mond a népnek, ami enyhén szólva távol áll a Biblia időnkénti magasztos stílusától. Érthető. Aki szinte egész életét népének, annak szabadságáért áldozza, ennek érdekében még Istennel is perbe száll – ezt kell, hogy mondja.

Ád chodes jámim ád áser jécé méápchem vöhájá láchem lözárá – a húsért sírtok a szabadság öröme helyett? Vegyétek tudomásul, egy teljes hónapig azt fogtok enni, míg az orrotokon jön ki, úgy megundorodtok tőle.

Nem ismerős a szituáció? Hiszen hányszor halljuk, főleg idősebb embertársainktól: mi van nekünk ebből a nagy szabadságból, amelyben két évtizede élünk? Volt telkünk, Trabantunk, biztos munkahelyünk, nem voltak „gárdák" – és sorolják. Az ilyen „nosztalgiázás" miatt nem érdemelte ki a sivatagi nemzedék a szabadságot, majd a honfoglalást.

A kérdés: mi fontosabb? A húsosfazék vagy a szabadság? Szerencsésebb országokban a kettő együtt jár. Nehéz a kérdés, nehéz a felelet.

Legyünk diplomatikusak, van egy közös nevező: visszasírni csak idősebbek „tudnak", mert mit sírhatna vissza egy tizenéves?

A lényeg: Isten és Mózes megharagudtak a népre, mert az többre tartotta a húsosfazekat a szabadságnál!

Ráv

Sávuot ünnepe

A Színáj hegyi kinyilatkoztatás évfordulóját mindmáig megünnepeljük, ez a három zsidó zarándokünnep közül a második. (Az idén a zsidó időszámítás alapján május 19-ére és 20-ára esik.) Ennek a napnak a hagyományos irodalomban négyféle héber nevével találkozunk – ezek fejezik ki ünnepünk jelentőségét:

1. sávuot (a hetek ünnepe) – a legismertebb elnevezés arra utal, hogy peszach másnapjától (amikor az ősi Izraelben az aratás kezdődött) számoljuk a napokat és a heteket. Ez az ómerszámlálás. Mihelyt 7 hét (negyvenkilenc nap) eltelik, az ötvenedik napon tartjuk a „hetek" ünnepét. A sávuot Izraelben egy napig, nálunk viszont – mint a fenti időpontból is látjuk – két napig tart;

2. jom hábikurim (az új termés napja) – ünnepünk alkalmával mutatták be a hajdan volt jeruzsálemi Szentélyben az új kenyeret. Ekkor ettek először az új kenyérből. Az ország minden részéből a fővárosba zarándokolt a nép, hogy hálájukat kifejezzék a Templomban a bő termésért, s még a szekeret húzó állatokat is virágokkal díszítették;

3. zmán mátán toráténu (a Tóraadás időpontja) – a Tízparancsolat elhangzásának évfordulója ez az ünnep, ezért ilyenkor a zsinagógában felolvassuk az erkölcs alaptörvényét, amelyet a Tórán belül is a legszentebbnek tartunk;

4. áceret (záróünnep) – hagyományaink szerint a peszach ünnepével kezdődő sorozat csak a mostani évfordulóval zárul le. Az egyiptomi szolgaságból történt csodálatos szabadulás is csak az isteni törvény elfogadásával vált teljessé. Vallásunk tanítása szerint ezért nincs igazi szabadság a lélek szabadsága nélkül.

Nem lehet véletlen, hogy a peszachot, a fizikai szabadulás ünnepét a bibliai hagyomány összekötötte ezzel a mostani sávuot ünneppel, a Tóraadás, vagy – úgy is mondhatjuk – a lelki szabadság emléknapjával. A Tízparancsolat, az egész emberiségnek szánt örök isteni törvény, amely a zsidóság révén terjedt el világszerte, még mindig tartalmaz új, máig szóló tanítást és példamutató üzenetet.

Sávuothoz szinte semmilyen különös vallási szertartás nem kötődik, csupán két – általánosan elterjedt – népszokást említhetünk meg, amelyek az ünnep sajátos hangulatát alakítják. Otthonainkat és templomainkat sok szép virággal, friss lombbal díszítjük, és tejes ételeket (túrós süteményeket) fogyasztunk. Ezzel azt jelezzük: a Tóra számunkra ma is friss, éltető ereje – akárcsak a tej a kisgyermeket – táplálja Izrael népét.

Az ünnep az idén május 18-án, kedden este köszönt be, és nálunk (Izraelen kívül) két napig tart.

És még valami: magyar zsidó szokás szerint a leányavatást, a bát micva szép szertartását is csoportosan ilyenkor tartják.

Sávuot 5770

A Színájon kimerült, lázadó fáradt vándorok,
messze a hegytől remegve várnak, félnek, tudatlanok.
Még nem tudják, hogy van egy hű, jóságos akarat,
kinek hatalma tudást és bölcsességet ad.
A Tórát adta, mely ma is igaz, és tanít,
kitartóan közvetíti feléd Királyod szavait:
„Mit félsz halandó embertől, ki lélektelen,
ki nem tudja, hogy honnan jött, és majd hová megy el?
Ki nem tudja, hogy mit jelent a Dávid csillaga,
kit nem ér el a hit, remény s a szeretet szava."

Sávuotkor ébredjen hát emlékezeted,
a szövetséget, mit kötöttél, nem felejtheted.
Vele öröktől voltál, és örökké leszel.
egy szikra, kit a Fény magához ölel.
Akkor a Tóra megnyílik majd, és végre megtudod,
zsidónak lenni a legnagyobb, legédesebb titok.
Szívedbe mély alázat száll, s lelkedben a legszebb parancsolat,
szeress mindenkit legalább úgy, ahogy szereted magad!

Németh Bata Zsuzsanna

9 770133 135009 10009

Kérjük, hogy adója 1%-ával támogassa a magyarországi zsidóságot. Technikai számunk: 0358

M E G H Í V Ó

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége
és a Budapesti Zsidó Hitközség
együttes közgyűlésére
2010. május 30-án (vasárnap) délelőtt 10 órára

a Budapest VII., Síp u.12. II. emeleti Díszterembe

Nyitóima
Elnöki megnyitók

Napirendi pontok:
1. **Beszámoló a Mazsihisz és taghitközségei pályázati tevékenységéről, határozathozatal a pályázatok útján elnyert összegek felhasználásáról, az önrész biztosításáról. Előadó: Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató**
2. **Beszámoló a Mazsihisz 2009. évi zárszámadásáról, határozathozatal annak tudomásulvételéről. Előadó: Zoltai Gusztáv és Sessler György**
3. **Beszámoló a BZSH 2009. évi zárszámadásáról, határozathozatal annak tudomásulvételéről. Előadó: Zoltai Gusztáv és Sessler György**
4. **Beszámoló a Rumbach utcai zsinagóga felújításának megkezdése érdekében tett lépésekről, határozathozatal a források biztosításáról. Előadó: Streit Sándor BZSH-elnök, Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató**
5. **Egyéb ügyek**

Záróima

A közgyűlés legfeljebb délután 2 óráig tart, amennyiben ezen időpontig nem sikerül a kitűzött napirendi pontokat megtárgyalni, úgy a következő közgyűlésen hozunk azokról határozatot.

Dr. Feldmájer Péter **Mazsihisz-elnök**	**Zoltai Gusztáv** **ügyvezető igazgató**	**Streit Sándor** **BZSH-elnök**

Körzeti kitekintő

Nagyfuvaros

Író-olvasó találkozó volt nemrégiben a körzet dísztermében. A rendezvényt a Szépírók Társasága „A könyv utóélete” elnevezésű sorozatának részeként szervezte az Emberbarát Klub. *Polgár Ernő* mutatta be műveit közösségünk tagjainak. *Streit Sándor* mint az irodalmi délután házigazdája üdvözölte az írót és a vendégeket. Bevezetésként először egy egyfelvonásos minidrámát olvasott fel a szerző, *Benkő Gabriella* mármár művészi közreműködésével – hatalmas taps volt a jutalmuk. A továbbiakban Polgár Ernő mesélt életéről, alkotói munkásságáról, a nehézségekről. Először a moderátor, Darvas István rabbi, majd a közönség tett fel kérdéseket. *Szabó György* XIII. kerületi önkormányzati képviselő is hozzászólt, illetve besegített a válaszadásba. A találkozó egy vidámabb, humoros írás felolvasásával zárult. Streit Sándor megköszönte, hogy az író ellátogatott hozzánk, valamint a rabbi moderátori közreműködését, a szervezők munkáját és a vendégek részvételét ezen a nívós rendezvényen. A program végeztével Polgár Ernő névre szólóan dedikált könyveivel ajándékozott meg mindenkit. Köszönjük neki ezt a kellemesen eltöltött délutánt!

fuvarpress

Szeged

A hitközség dísztermében mutatta be *Szecsődi Ferenc* hegedűművész 1996-ban kezdett Hubay-sorozatának utolsó CD-jét. A Hungaroton Classic egyedülálló vállalkozása volt ez, és a művész világcsúcstartóvá vált vele. A rendezvényre „Újjászületés... zenével, képekkel, isteni nedűkkel” címmel került sor. A vendégek *Véber Noémi* festőművész és *Somodi Sándor* borász, a közreműködők Szecsődi Ferenc hegedűnégyest alkotó tanítványai, *Benedekfi Zoltán, Kaizler Sára, Papp Katalin, Hohl Zsuzsanna* voltak.

Műsorvezetőként *Kiss Ernő* népművelő működött közre. A telt házas eseményen a közönség egyszerre élvezhette Hubay zenéjét, láthatta Véber Noémi kapcsolódó festményeit, majd kóstolhatta Somodi Sándor alföldi borász kitűnő italait. A budapesti díszbemutató utáni hazai (szegedi) programon azt nyilatkozta Szecsődi Ferenc, hogy hatalmas sikernek tekinti a munkatársaival 14 év alatt végzett munka eredményét, vagyis hogy visszahozták a köztudatba Hubayt. A hegedűművész játékáról lemezei kapcsán német, francia és amerikai zenekritikusok szuperlatívuszokban írnak, egyenesen „a magyar Paganini”-ként emlegetve őt. Megtiszteltetés volt közösségünk számára, hogy a fővárost követő jelentős zenei eseményre a szegedi hitközségen került sor.

* * *

A Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Kara, a Szegedi Zsidó Hitközség, az Alapítvány a Szegedi Zsinagógáért és a Szegedi Gál Ferenc Hittudományi Főiskola negyedik alkalommal szervezte meg a Szegedi Országos Orgonista Találkozót. A programba 8 hazai szakközépiskola és 5 főiskola 34 diákja kapcsolódott be, s három ifjú művész is bemutatta tudását. Első ízben Temesvárról, Újvidékről és Szabadkáról is érkeztek fiatalok. A bemutatón főleg Bach, Mendelssohn, Dubois, Saint-Saëns, Lubeck, Dupré, M. Widor, M. Rager, C. Franck, Chopin művei hangzottak el a szülők, hozzátartozók, zenekedvelők nagy örömére. A versenyen a díszoklevelek mellett díjakat is kiosztottunk, 120 000 Ft értékben. A legtehetségesebbek számára játéklehetőséget biztosítunk a zsinagóga orgonáján az idegenforgalmi szezonban vasárnap délelőttönként, turistacsalogatóként. A rendezvény fő szervezője *Csanádi László* DLA, templomunk orgonistája volt.

L. A.

Lágymányos

A holokauszt emléknapja alkalmából a hívek egy csoportja megkoszorúzta az egykori Bocskai úti zsinagóga bejáratánál 2004-ben felavatott emléktáblát. A mára már hagyományossá vált megemlékezésen *Radnóti Zoltán* rabbi mondott gyászimát. Beszédében hangsúlyozta a zsinagóga fontos szerepét a közösség életében. *Kovács Gábor* az áldozatok, a régi barátok emlékét és az épülethez kötődő eseményeket idézte fel. Méltatta a több mint hét évtizede működő körzet megújult tevékenységét. Az ünnepség mécsesek gyújtásával fejeződött be. A megemlékezésen részt vett *Vida Zsolt,* a XI. kerületi Polgármesteri Hivatal egyházügyi főtanácsosa és *Juhász Nagy Ágnes,* az épületben működő TIT-stúdió igazgatója is.

Tudósítónktól

A 85 éves László Miklós köszöntése

A Mazsihisz és a BZSH közös vezetői értekezletén köszöntötték *László Miklóst,* a BZSH vezető elöljáróját, a Hunyadi téri zsinagóga volt elnökét. Jelen volt az ünnepelt felesége, valamint *Frölich Róbert, Deutsch Róbert* és *Kardos Péter* főrabbik, *Streit Sándor* BZSH-elnök, *Zoltai Gusztáv* üv. igazgató, *Feldmájer Péter* Mazsihisz-elnök. A tisztségviselők egyenként köszöntötték az ünnepeltet, majd Deutsch Róbert, a Rabbiság igazgatója Isten áldását kérte a jubilánsra. Az ünnepséget fogadás zárta.)

Hírek, események röviden

– **Pécs.** Megjelent a Gyertyaláng májusi száma. A hitközség időszakos újságja beszámol a zsidó közösség és Izrael Pécsi Barátainak Köre púrimi ünnepségeiről, valamint a széderestéről. Több írás tájékoztatja az olvasókat azokról a rendezvényekről, melyeken mártírjainkra emlékeztek. A lap részleteket közöl Singer István „Éltem, átéltem” című könyvéből, melyben meghurcoltatásait írta le, és Kovács Józsefnek egy interjúját ismerteti.

– **Szeretettel várjuk** az érdeklődőket Domán István főrabbi előadássorozatának következő részére, melynek címe: Zsidók az ókorban. Az előadás időpontja: 2010. június 1., kedd, 18 óra. Helye: 1067 Budapest, Hunyadi tér 3., félemelet, 6-os kapukód.

– **Kiegészítés.** Az Élet Menetéről az elmúlt számunkban megjelent beszámolóból sajnálatos módon kimaradt Streit Sándor BZSH-elnök neve, aki szintén részt vett az eseményen.

– **Ha nyár, akkor Izrael!** Gyere velünk te is! Önkéntes munka Izraelben! Feltétel: csak repülőjegy! Bővebb információ: Iljano@freemail.hu, illetve 06-20-233-8454.

Újabb holokauszttúlélők részesülhetnek kifizetésben a Claims Conference tárgyalásai nyomán

A Claims Conference a német kormánnyal folytatott tárgyalásai során elérte a Kelet- és Közép-európai Alap (CEEF) jogosultsági kritériumainak olyan módosítását, mely további holokauszttúlélők számára teszi lehetővé a jogosultság megszerzését.

A német kormány és a Claims Conference között 2010. márciusban lefolytatott tárgyalások során megállapodás született, melynek értelmében a Claims Conference ismételt elbírálásra nyújthatja be a német pénzügyminisztérium felé azon túlélők kérelmeit, akik bármennyi időt koncentrációs táborban töltöttek, és nem részesülnek folyamatos kifizetésekben sem a BEG-től, sem az izraeli pénzügyminisztérium által fizetett bizonyos nyugdíjalapokból, sem az Article 2, sem a CEEF Alapoktól.

A német pénzügyminisztérium elbírálása alapján ezen kérelmezők egy speciális üldöztetési kategóriában jogosulttá válhatnak a CEEF-kifizetésekre. Kérjük, az ilyen üldöztetést átélt túlélők vegyék fel a kapcsolatot a Claims Conference-szel. További részletek a szervezet internetes oldalán (www.claimscon.org) találhatók.

A kifizetések kezdő időpontja az újrabeadás dátuma és a 2010. április 1. időpontok közül a későbbi.

Ha úgy gondolja, hogy jogosult lehet a juttatásra, kérjük, mielőbb vegye fel a kapcsolatot a Claims Conference-szel.

Magyarországon élő kérelmezők: Claims Conference – CEEF, 1066 Budapest, Lovag u. 5. Telefon: 36-1-374-3078, 36-1-374-3084. Fax: 36-1-889-3331. E-mail: Budapest@claimscon.org

Magyarországon kívül élő kérelmezők: Claims Conference – CEEF, Ha'arbaa Street 8, 1st floor, Tel-Aviv 64739, Israel. Telefon: +972-3-519-4422-8101. Fax: +972-3-624-1539. E-mail: infodesk@claimscon.org

Mártír-istentiszteletek 2010

Május 30.		
Mosonmagyaróvár	15.00	temető
Nagykanizsa	10.30	zsinagóga, temető
Devecser	11.00	temető
Baja	11.00	Ady E. könyvtár
Június 6.		
Cegléd	10.30	zsinagóga
Kispest	11.00	temető
Nyíregyháza	10.00	holokauszt-emlékmű
	11.00	temető
Eger	14.00	temető
Zalaegerszeg	10.30	zsinagóga
	12.00	temető
Kisvárda	14.00	Vasvári P. u.
Sárbogárd	12.00	temető
Salgótarján	11.00	temető
Kecskemét	14.00	temető
Tata	10.00	temető
Tatabánya	13.00	temető
Miskolc	11.00	temető
Sümeg	11.00	temető
Június 13.		
Hatvan	10.30	temető
Kápolnásnyék	16.00	temető
Révkomárom	10.30	temető
Ács	14.00	temető
Nagymegyer	17.00	emlékmű
Szécsény	11.00	temető
Győr	11.00	temető
Nagykőrös	10.30	zsinagóga
Székesfehérvár	11.00	temető
Sátoraljaújhely	14.00	temető
Gyöngyös	11.00	temető
Szentes	11.00	temető
Június 20.		
Pásztó	10.00	zsinagóga
	10.30	emlékmű
	11.00	temető
Pápa	11.00	temető
	15.00	zsinagóga
Nagykáta	10.30	temető
Balassagyarmat	11.00	temető
Esztergom	11.00	temető
Tótkomlós	14.00	emlékmű
Kiskőrös, Kecel, Soltvadkert	15.00	Frankel L. út
Debrecen	10.00	temető
Június 27.		
Gyula	12.00	temető
Dombóvár	13.30	emlékmű
Kaposvár	10.00	zsinagóga
	11.00	Baross u. emléktábla
	11.30	temető
Békéscsaba	15.00	Széchenyi-liget
Szeged	10.00	gettóemlékmű
	11.00	zsinagóga
Szolnok	11.00	zsinagóga
Vác	10.00	zsinagóga
Veszprém	10.00	temető
Hódmezővásárhely	15.30	temető
	17.00	zsinagóga
Kiskunhalas	14.00	zsinagóga
Július 4.		
Keszthely	11.00	zsinagóga
Jászberény	11.00	temető
Karcag	11.00	zsinagóga, temető
Pécs	10.30	zsinagóga
Szombathely	11.00	temető
Tapolca	13.30	volt gettó és temető
Jánoshalma	11.00	zsinagóga
Július 11.		
Sopron	11.00	temető
Szekszárd	10.00	holokauszt-emlékmű
Soroksár	9.30	temető
Erzsébet	10.15	temető
Csepel	11.30	temető
Újpest, Rákospalota, Pestújhely	18.00	Újpesti zsinagóga

Felhívjuk az érdekeltek figyelmét, hogy az időpontok, helyszínek esetleges változása miatt minden számunkat kísérjék figyelemmel.

Ámosz Oz Budapesten

A XVII. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál díszvendége ezúttal Izrael Állam volt, Budapest Nagydíjjal kitüntetett írója pedig „a nemzet lelkiismeretének” is nevezett izraeli író, *Ámosz Oz*.

A Magyarországon is népszerű szerző a Millenáris Teátrumban tartott pódiumbeszélgetésen elárulta, hogy nem volt sem jó sportoló, sem jó tanuló, kizárólag a történetmeséléssel tűnt ki társai közül. Szülei lengyel, illetve litván zsidó családból származtak, az 1930-as években érkeztek Izraelbe. Mind a ketten 15-16 nyelven beszéltek. Fiúk 1939-ben *Ámosz Klausner* néven, Jeruzsálemben született. Az édesanya nem tudta megszokni az új körülményeket, depresszióba esett, majd öngyilkos lett. A kamasz fiú 15 évesen fellázadt cionista nézeteket valló irodalomtudós apja ellen: a Klausner nevet Ozra (bátorság) cserélte, és beköltözött egy kibucba. Először mezőgazdasági munkát végzett, majd az írást választotta. Harminc éven keresztül lakott a Hulda kibucban, ott találkozott feleségével, Nilyvel, és csak harmadik gyermekük születése után telepedtek le a sivatagban lévő Arad nevű kisvárosban.

Ámosz Oz 25 éves volt, amikor első könyve megjelent. Két háborúban harcolt, és pályája kezdetétől állást foglalt politikai ügyekben. A palesztin–izraeli megbékélés elkötelezett híve, az ún. „két állam megoldás” (two-state solution) szószólója.

Véleménye szerint az írók szerepe Izraelben és Magyarországon is hasonló. „Angliában és Amerikában az irodalmat – még Shakespeare munkásságát is – szórakoztatásként értékelik. Mi többre tartjuk az írókat és az irodalmat. Útmutatást, vigaszt, melegséget keresünk benne. Nem minden könyvben találjuk meg, de ezt keressük” – mondta.

Az író néhány személyes titkát is elárulta. A közönség megtudta, hogy hajnalban kel, levegőzik egyet, majd kávé közben kiolvassa az újságokat. Hattól délig ír, utána ebédel, és egy kis pihenés után – szavai szerint – szinte mindent kitöröl, amit aznap írt. Kétféle tollat használ (eggyel a regényeit és egy másikkal a politikai üzeneteit írja), valamint szívesen idézgeti a nagymamája mondásait. Oz elmesélte, hogy a mindenkori izraeli miniszterelnök rendszeresen meghívja a legismertebb írókat, hogy megosszák vele az országról alkotott véleményüket. „A miniszterelnökök imádják előbb meghallgatni, majd semmibe venni a válaszokat” – tréfálkozott.

A Nobel-díj várományosa a modern héber nyelv lelkes művelője, aki maga is számos új kifejezést alkotott. Az írás mellett a Ben Gurion egyetemen tanít is.

Az Európa Kiadó a könyvfesztiválra időzítette két könyvének magyar kiadását. A Szerelemről, sötétségről című önéletrajzi regény lebilincselő családtörténet, amely mesterien ötvözi a személyes és a történelmi eseményeket, míg a Rímek életre, halálra az írói lét természetét, irodalom és valóság viszonyát boncolgatja. Ámosz Oz műveit eddig 41 nyelvre fordították le, magyarul kilenc kötete jelent meg.

Rojkó A.

150 éve született Herzl Tivadar

Jómódú középosztálybeli családból származott, egyik unokatestvére *Heltai Jenő* volt. A család 1878-ban Bécsbe költözött, az asszimiláns légkörben nevelkedett Herzl az ottani jogi karon tanult, később mérsékelt sikerű drámákat írt és újságíró lett.

Párizsi tudósítóként megdöbbentette a Franciaországban erőre kapó antiszemitizmus, amelyet tovább szított a Dreyfus-ügy (ebben egy zsidó katonatisztet fogtak koholt vádakkal perbe), illetve hogy 1895-ben az antiszemita és demagóg *Karl Luegert* választották Bécs polgármesterévé.

Herzl az antiszemitizmust sokáig társadalmi kérdésnek tekintette, amelyet a zsidók asszimilációja megoldhat. Idővel aztán meggyőződésévé vált, hogy ezt csak elkerülni lehet, méghozzá úgy, ha a zsidók saját államukba vándorolnak ki.

1896-ban írta meg *Der Judenstaat* (A zsidó állam) című röpiratát, ebben így fogalmazott: „A zsidókérdés nem társadalmi vagy vallási, hanem világpolitikai kérdés, amelyet a civilizált nemzetek világtanácsának kellene megoldania, és csak ez a szervezet oldhatja meg.”

A politikai küzdőtérre is kilépett, politikusokat, pénzembereket mozgósított a zsidó állam létrehozása, a cionista gondolat támogatására. A török szultán nem fogadta, de Szófiában zsidók százai ünnepelték, Londonban profetikus megjelenésével és fellépésével nyűgözte le hallgatóit. Herzl Bécsben megindította a cionizmus hetilapját, majd 1897 augusztusában Baselben megszervezte a Zsidó Világkongresszust.

A világ zsidóságát képviselő 200 küldött kimondta: „a cionizmus arra törekszik, hogy Izrael földjén hazát teremtsen a zsidó nép számára”. A programban szerepelt zsidó földművesek és munkások telepítése Palesztinába, az egyes országok zsidóságának egyesítése szövetségekben, a zsidó önérzet fejlesztése és ápolása s előkészítő lépések a cionizmus céljait elősegítő kormányzati intézkedések érdekében. Létrehozták a cionisták szervezetét, melynek elnöke Herzl lett.

A mozgalom nevét arról a Jeruzsálem melletti dombról kapta, amelyen a hagyomány szerint Dávid királyt eltemették, a név átvitt értelemben az egész egykori hazát jelentette.

Herzl évente újabb cionista kongresszusokat szervezett, tárgyalt a szultánnal (aki megtagadta Palesztina átengedését a zsidóknak), a pápával és a német császárral. Nagy-Britanniától egy Sínai-félszigeten alapítandó zsidó telephez kért támogatást, a britek azonban Ugandát javasolták e célra. A terv az 1903-as kongresszuson heves ellenállásba ütközött, a küldöttek többsége ragaszkodott a Szentföldön létrehozandó zsidó hazához.

Herzl 1904. július 3-án, 44 éves korában halt meg szívbajban. Holttestét végakaratának megfelelően Izrael állam megalakulása után Jeruzsálembe vitték, és a róla elnevezett Herzl-hegyen kialakított Nemzeti Panteon díszsírhelyén temették el. A zsidó naptár szerinti születésnapja a zsidó államban 2004 óta Herzl-nap, a Dohány-zsinagóga falán pedig emléktábla hirdeti, hogy itt állt egykoron a cionizmus atyjának szülőháza.

PÁLYÁZATOK

Pályázati felhívás zsidó ifjúsági szervezetek működési támogatására

A Mazsihisz meghirdeti 2010. évi **pályázatát zsidó ifjúsági szervezetek** részére, működési költségeik támogatására. A pályázaton részt vehet minden olyan ifjúsági szervezet, amely saját maga, vagy amelynek ernyőszervezete tagja a Magyar Zsidó Kongresszusnak.

A hárommillió forintos alapból a Magyar Zsidó Kongresszus Sport és Ifjúsági Bizottsága ajánlása alapján, a Mazsihisz vezetésének döntése után részesülnek a támogatottak.

Beadási határidő: 2010. június 30. A pályázatot *pályázati adatlap* kitöltésével kell elkészíteni, amely a Mazsihisz honlapjáról (http://www.mazsihisz.com) tölthető le. A pályázatot elektronikus úton a palyazat@mazsihisz.com e-mail címre kell küldeni. Az e-mail tárgy sorában a pályázat címét az alábbi módon kell megjelölni: M_(pályázat címe). Az esetlegesen csatolt Word, illetve Excel dokumentumok nevének utalnia kell a beadott pályázatra. Az elektronikusan benyújtott pályaművek mellett a pályázatokat egy példányban kinyomtatva, postai úton is el kell juttatni (1075 Bp., Síp u. 12., Mazsihisz Számvitel).

Pályázati felhívás zsidó ifjúsági szervezetek vallási programjainak támogatására

A Mazsihisz meghirdeti 2010. évi **pályázatát zsidó ifjúsági szervezetek** részére, zsidó vallási élettel kapcsolatos programjaik támogatására. A pályázaton részt vehet minden olyan ifjúsági szervezet, amely saját maga, vagy amelynek ernyőszervezete tagja a Magyar Zsidó Kongresszusnak.

A négymillió forintos alapból a Mazsihisz Ifjúsági Csoportja ajánlása alapján, a Mazsihisz vezetésének döntése után részesülnek a támogatottak.

Beadási határidő: 2010. június 30. A pályázatot *pályázati adatlap* kitöltésével kell elkészíteni, amely a Mazsihisz honlapjáról (http://www.mazsihisz.com) tölthető le. A pályázatot elektronikus úton a palyazat@mazsihisz.com e-mail címre kell küldeni. Az e-mail tárgy sorában a pályázat címét az alábbi módon kell megjelölni: V_(pályázat címe). Az esetlegesen csatolt Word, illetve Excel dokumentumok nevének utalnia kell a beadott pályázatra. Az elektronikusan benyújtott pályaművek mellett a pályázatokat egy példányban kinyomtatva, postai úton is el kell juttatni (1075 Bp., Síp u. 12., Mazsihisz Számvitel).

Pályázati felhívás ifjúsági sporttevékenység támogatására

A Mazsihisz meghirdeti 2010. évi **pályázatát zsidó szervezetek** részére, az ifjúság sporttevékenységének támogatására.

A hárommillió forintos alapból a Magyar Zsidó Kongresszus Ifjúsági és Sport Bizottsága ajánlása alapján, a Mazsihisz vezetésének döntése után részesülnek a támogatottak.

Az egyes pályázatok maximális támogatási összege: 500 ezer forint.

Beadási határidő: 2010. június 30. A pályázatot *pályázati adatlap* kitöltésével kell elkészíteni, amely a Mazsihisz honlapjáról (http://www.mazsihisz.com) tölthető le. A pályázatot elektronikus úton a palyazat@mazsihisz.com e-mail címre kell küldeni. Az e-mail tárgy sorában a pályázat címét az alábbi módon kell megjelölni: S_(pályázat címe). Az esetlegesen csatolt Word, illetve Excel dokumentumok nevének utalnia kell a beadott pályázatra. Az elektronikusan benyújtott pályaművek mellett a pályázatokat egy példányban kinyomtatva, postai úton is el kell juttatni (1075 Bp., Síp u. 12., Mazsihisz Számvitel).

Pályázati felhívás üdülési és táborozási tevékenység támogatására

A Mazsihisz meghirdeti 2010. évi **pályázatát zsidó szervezetek és alapítványok** részére a Mazsihisz balatonfüredi üdülőjét és a szarvasi tábort igénybe vevőknek.

A ötmillió forintos alapból a Pályázati Kuratórium ajánlása alapján, a Mazsihisz vezetésének döntése után részesülnek a támogatottak.

Az egyes pályázatok maximális támogatási összege: 1 000 000 forint.

Beadási határidő: 2010. június 30. A pályázatot *pályázati adatlap* kitöltésével kell elkészíteni, amely a Mazsihisz honlapjáról (http://www.mazsihisz.com) tölthető le. A pályázatot elektronikus úton a palyazat@mazsihisz.com e-mail címre kell küldeni. Az e-mail tárgy sorában a pályázat címét az alábbi módon kell megjelölni: Ü_pályázat címe). Az esetlegesen csatolt Word, illetve Excel dokumentumok nevének utalnia kell a beadott pályázatra. Az elektronikusan benyújtott pályaművek mellett a pályázatokat egy példányban kinyomtatva, postai úton is el kell juttatni (1075 Bp., Síp u. 12., Mazsihisz Számvitel).

Pályázati felhívás könyv kiadásának támogatására

A Mazsihisz meghirdeti 2010. évi **pályázatát magánszemélyek és szervezetek** részére, könyv kiadásának támogatására.

A ötmillió forintos alapból a Magyar Zsidó Kongresszus Kulturális Bizottságának ajánlása alapján, a Mazsihisz vezetésének döntése után részesülnek a támogatottak.

Az egyes pályázatok maximális támogatási összege: 500 ezer forint.

Beadási határidő: 2010. június 30. A pályázatot *pályázati adatlap* kitöltésével kell elkészíteni, amely a Mazsihisz honlapjáról (http://www.mazsihisz.com) tölthető le. A pályázatot elektronikus úton a palyazat@mazsihisz.com e-mail címre kell küldeni. Az e-mail tárgy sorában a pályázat címét az alábbi módon kell megjelölni: K_(pályázat címe). Az esetlegesen csatolt Word, illetve Excel dokumentumok nevének utalnia kell a beadott pályázatra. Az elektronikusan benyújtott pályaművek mellett a pályázatokat egy példányban kinyomtatva, postai úton is el kell juttatni (1075 Bp., Síp u. 12., Mazsihisz Számvitel).

Pályázati felhívás zsidó vallási könyv és egyéb nyomtatott vagy multimédiás termék kiadásának támogatására

A Mazsihisz meghirdeti 2010. évi **pályázatát zsidó hitközségek, körzetek és intézményeik** részére, zsidó vallási könyv, egyéb nyomtatott vagy multimédiás termék kiadásának támogatására.

A hárommillió forintos alapból a Pályázati Kuratórium ajánlása alapján, a Mazsihisz vezetésének döntése után részesülnek a támogatottak.

Az egyes pályázatok maximális támogatási összege: 500 ezer forint.

Beadási határidő: 2010. június 30. A pályázatot *pályázati adatlap* kitöltésével kell elkészíteni, amely a Mazsihisz honlapjáról (http://www.mazsihisz.com) tölthető le. A pályázatot elektronikus úton a palyazat@mazsihisz.com e-mail címre kell küldeni. Az e-mail tárgy sorában a pályázat címét az alábbi módon kell megjelölni: VK_(pályázat címe). Az esetlegesen csatolt Word, illetve Excel dokumentumok nevének utalnia kell a beadott pályázatra. Az elektronikusan benyújtott pályaművek mellett a pályázatokat egy példányban kinyomtatva, postai úton is el kell juttatni (1075 Bp., Síp u. 12., Mazsihisz Számvitel).

Pályázati felhívás vallási célú rendezvények, összejövetelek szervezésének támogatására és meglévő eszközök javítása tárgyában

A Mazsihisz meghirdeti 2010. évi **pályázatát zsidó hitközségek, körzetek, és intézményeik** részére. Pályázni lehet vallási célú – ideértve a holokausztról szóló megemlékezésekkel és Izraellel kapcsolatos – rendezvények, összejövetelek szervezésére, valamint a meglévő eszközök javítására, karbantartására.

A nyolcmillió forintos alapból a Pályázati Kuratórium ajánlása alapján, a Mazsihisz vezetésének döntése után részesülnek a támogatottak.

Az egyes pályázatok maximális támogatási összege: 4 000 000 forint.

Beadási határidő: 2010. június 30. A pályázatot *pályázati adatlap* kitöltésével kell elkészíteni, amely a Mazsihisz honlapjáról (http://www.mazsihisz.com) tölthető le. A pályázatot elektronikus úton a palyazat@mazsihisz.com e-mail címre kell küldeni. Az e-mail tárgy sorában a pályázat címét az alábbi módon kell megjelölni: R_(pályázat címe). Az esetlegesen csatolt Word, illetve Excel dokumentumok nevének utalnia kell a beadott pályázatra. Az elektronikusan benyújtott pályaművek mellett a pályázatokat egy példányban kinyomtatva, postai úton is el kell juttatni (1075 Bp., Síp u. 12., Mazsihisz Számvitel).

A nyertes pályázók a támogatási szerződés aláírása után juthatnak a támogatáshoz.

A támogatást a szerződés aláírása után egy évig lehet igénybe venni.

A támogatás módja: utófinanszírozás. A pályázók már felmerült költségeiket számla, valamint bankkivonatok hitelesített fénymásolatainak beküldésével igazolhatják.

A kifizetés előfeltétele:

– APEH-igazolás a köztartozásokról

– Nem magánszemély pályázó esetében a 30 napnál nem régebbi bírósági kivonat benyújtása.

A támogatások bruttó módon értelmezendők, a le nem vonható fogalmi adót, valamint személyi jellegű költségek esetén a felmerülő kifizetői adókat, járulékokat is tartalmazzák.

Alaki követelmény:

– Elektronikus úton és l példányban papír alapon *határidőre* beküldött, maximum 3 oldalas gépelt projektterv

– Tárgy megjelölése

– Részletes költségvetés

– Kitöltött adatlap

Beadási határidő: 2010. június 30.

A bírálatok várható időpontja: 2010. szeptember 6.

Tájékoztatót és adatlapot a Mazsihisz honlapjáról lehet letölteni (www.mazsihisz.com).

Egy-egy pályázó több pályázatot is beadhat. A pályázatban kérjük, feltétlenül tüntessék fel:

– a saját forrás nagyságát,

– milyen más szervezettől igényeltek (nyertek el) támogatást a pályázatban megjelölt célra,

– a megvalósítás utáni tervezett bevételeket.

Felhívjuk a tisztelt pályázók figyelmét, hogy **NEM** kerülnek a bírálóbizottság elé:

– a határidőn túl, valamint a pályázati kiírásnak nem megfelelően beadott pályázatok,

– előző években elnyert, lejárt elszámolási határidejű, de el nem számolt projekttel rendelkező pályázók pályázatai.

Az alakilag nem megfelelő pályázatok esetében hiánypótlásra felkérő e-mailt küldünk egy alkalommal. A hiánypótlások beérkezési határideje 2010. július 8.

Az e-mail-en beküldött pályázatokat a rendszer automatikusan visszaigazolja. Kérjük, figyelje a visszajelzést.

SCHŐNER ALFRÉD

„Zászlók a zsinagógában” – adalék egy diplomáciai eseményhez

עד הגל הזה

„Tanúságtétel ez a hatalmas épület”
Börésit 31.52

A Dohány utcai zsinagóga épületéről szólok, megemlítve egy olyan történetet, amely egy nagyon fontos diplomáciai eseményhez járult hozzá.

Az előadásomban három pontot érintek. Először a tórai szöveg vonatkozásában identifikálom a zászló fogalmát. Majd ugyanennek a kérdésnek, azaz a zászlóknak a talmudi irodalomban betöltött helyét érintem. Ezután egy hatalmas történelmi ugrással áttérek a Dohány utcai zsinagóga és a zászlók kapcsolatára.

Amikor néhány nappal ezelőtt hallgatóimmal az órán arról beszéltem, hogy számukra a zászló mint fogalom mit jelent, különböző válaszokat kaptam. Az egyik szerint a zászlók mindig valamilyen háborúval voltak kapcsolatban mint a harcra buzdítás, a biztatás jelképei. A másik szerint a zászló az önazonosság, az identifikáció egyik szimbóluma. A harmadik úgy fogalmazott, hogy a zászlóknak különböző korokban más és más az értelmezése és a jelentése.

וידבר... איש על דיגלו באותות לבית

אבתם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל

מועד וחנו

„…Ki-ki a zászlajánál atyái házának jeleivel táborozzanak Izrael fiai”
Bámidbár 2.1-2

Amikor a törzsek a sivatagban vándoroltak, törzsi zászlók jelezték vonulásukat. A *midrás,* a zsidó irodalom kimeríthetetlen forrásadatról beszél, hogy ezek a zászlók különböző színűek voltak, s e színek háttérül szolgáltak az egyes törzsek szimbólumaihoz. A színek és a törzsi jelképek kavalkádja harmóniát, egységet alkotott, s amikor Izrael gyermekei vonultak zászlaik alatt, sokszínűség dominált, a szó eredeti és átvitt értelmében egyaránt.

A zászlómotívum a Talmud irodalmában is előfordul, melyre szintén hivatkozom. Szukká traktátusának 51/ B oldalán találjuk azt a részt, ami az alexandriai zsinagógáról szól. Az ókor világában, Alexandriában volt a gálut legnagyobb zsinagógája. Hatalmas méretével, monumentalitásával döntő módon befolyásolta kora szellemi arculatát. A Talmud elmondása szerint ebben a zsinagógában annyi ember fért el, hogy az számokkal szinte kifejezhetetlen. A Talmud természetesen számokat is említ, csak ezek a számok nem a mai léptéknek megfelelőek. Azt olvashatjuk, hogy „kétszer annyian fértek el e zsinagógában, mint amennyien egykor kivonultak Egyiptomból”. Az alexandriai istentiszteletet nem lehetett egyszerűen irányítani, hiszen a zsinagógában tartózkodó hatalmas tömeg szinte alig hallhatta a hozzájuk szóló imaszavakat. Amikor a *jehé smé rábá mevoráh,* valamint az *ámen* kifejezés elhangzott, akkor valamilyen jelzés szükségeltetett az imádkozó közönség felé. Az emberek tudták, hogy ekkor kell megismételni e kifejezéseket. Ugyanez a talmudi szövegrész arról tudósít, hogy a zsinagóga közepén emelvény, egy úgynevezett *bimá* állt, amelyen a *házán hákneszet,* a zsinagóga kántora végezte szolgálatát. Kezében volt egy eszköz, amit a talmudi irodalom *szudár*-nak nevez. A *szudár* szót két helyen is lefordították magyarra. Molnár Ernő talmudi illusztrációkkal foglalkozó kötetében nem zászlónak fordítja a szerző, hanem kendőnek, amellyel úgymond utasítást lehetett adni a jelen lévő tömegnek. A metakommunikáció egy újszerű fogalmát láthatjuk itt az i. e. századokból. Flesch Ármin, az egykori mohácsi rabbi *Szemelvények a Biblia utáni zsidó irodalomból* című könyvében (Bp., 1906) már zászlóként fordítja a talmudi kifejezést. A zsinagóga kántora tehát, amikor az ÁMEN szóhoz érkeztek, meglengette zászlaját, s az egész gyülekezet a kántor után mondta: ÁMEN.

A szentírási szövegben a zászló az identifikáció egyedi jeleként mutatkozik az összhang, a harmónia jelképeként. A talmudi irodalom arról beszél, hogy minden idők egyik legnagyobb zsinagógájában az istentisztelet lebonyolításakor az ima identifikációs pontján alapvető feladata volt a – már említett – korabeli zászlónak.

A modern kor zászlói is üzenetértékkel rendelkeznek. Kortárs tanúként hadd szóljak a magyarországi zsidó történelem 1988 tavasza és 1989 ősze közötti különleges időszakáról. 1988 tavaszán már megjelenik Magyarországon Izrael Állam érdekképviselete. A történelmi hátteret jól ismerjük: 1967-ben a hatnapos háború következtében az akkori Magyar Népköztársaság egyoldalúan megszakította Izrael Államával a diplomáciai kapcsolatot. Az időpont kitörölhetetlenül belevésődött emlékezetembe. 1967-ben az Anna Frank Gimnáziumban azon a napon érettségiztem, amikor a *Cáhál* diadalmas hadjárattal új fejezetet nyitott a modern kori zsidóság életében. Érettségim napján a hős katonák megváltozhatatlanul visszafoglalták Jeruzsálem korábban okkupált részét, s megszületett az egységes, szétválaszthatatlan Jeruzsálem, a zsidóság örök fővárosa. E nap azóta úgy ismert: *Jom Jerusálájim,* Jeruzsálem napja.

A két zászló a Dohányban

Az 1980-as évek utolsó esztendeiben, amikor már érezni lehetett egy kicsit az „enyhülést”, létrejön a két ország érdekképviselete. Sőt, izraeli politikusok is érkeznek Magyarországra. Mindegyik látogatást tesz a történelmi jelentőséggel bíró és a magyarországi zsidóság szimbólumaként számon tartott Dohány utcai zsinagógában.

Öt olyan személyiséget említek meg, akik sok-sok más hivatalos elfoglaltságuk mellett fontosnak érezték, hogy ellátogassanak a Dohány utcai zsinagógába. Közülük kettő (Peresz és Kacav) később Izrael államelnöke, kettő (Samir és Saron) pedig miniszterelnöke lett. Az ötödik, Zevulun Hammer, az izraeli *Mavdal,* a vallásos cionista párt elnöke. Fiatalon, 62 éves korában hunyt el.

A 80-as évek harmadik harmadában a Dohány utcai zsinagóga egykori rabbijaként indíttatva éreztem magam arra, hogy ott a helyi közösség vezetésével egyetértésben két 3 méteres zászlót, a magyart és az izraelit elhelyeztessek. Identifikációs jelként ez a magyarországi zsidóság kettős gyökerűségét volt hivatott szimbolizálni e gyönyörű épületben.

1988 elején elsőként tett látogatást és tekintette meg a zászlókat a Dohány-templomban Simon Peresz, aki ma Izrael államelnöke. Ezután a későbbi államelnök, Mose Kacav szintén járt a zászlókkal ékesített zsinagógában. Jichak Samir kétszer is ellátogatott oda. Először 1988 tavaszán miniszterként úgynevezett magánlátogatást tett, majd 1989-ben már miniszterelnökként magyarországi hivatalos látogatása alkalmával kereste fel zsinagógánkat. Egy másik kiemelkedő személyiség, aki később szintén Izrael miniszterelnöke lett, Ariel Saron is járt a zsinagógában.

Mielőtt Zevulun Hammerről beszélnék, engedjék meg, hogy egy 1989 tavaszán a Parlamentben elhangzott interpellációmból idézzek:

„Még egy fájdalmamról hadd szóljak: Magyarországon, közterületen a 600 000 magyar zsidó mártírnak nincs köztéri emlékműve. 600 ezer ember! Tudomásom szerint egy városban sincsen.

Két rövid gondolat még befejezésül. Az elnök úr által elmondottak és az egész hozzáállás, ami itt a levegőből érződik, késztet arra, hogy egy olyan témáról is szóljak, amelyről hosszú hosszú ideig szintén nem beszéltünk. A deportálások 45. évfordulóján, ezen a viszonylagosan kerek évfordulón, a magyarországi zsidóságra való emlékezésnek egyik jele lenne vagy lehetne, ha a Magyar Népköztársaság teljes körű diplomáciai kapcsolatot venne fel Izrael Államával, ahol a magyarországi holokauszt áldozatai leszármazottainak egy jelentős része él.”

E mondatok elhangzása után néhány héttel érkezik Magyarországra Zevulun Hammer oktatásügyi miniszter. Zevulun Hammer *kipa szrugás* (horgolt kapedlit viselő), vallásos ember, aki saját belső hitéből, meggyőződéséből adódóan követi a tradicionális ortodox hagyományokat, melyek szerint nem lépett volna be egy orgonás templomba, így a Dohány utcai zsinagógába sem. Ennek ellenére megkértem, hogy jöjjön el hozzánk, és szóljon a közösséghez. A látogatás 1989 kora nyara. Hammer válasza az volt: belép, sőt beszél is a zsinagógában *sábbát*-kor, ha nem szólal meg az orgona. Két közvetlen munkatársammal, Somló Andor karnaggyal és Lisznyay Szabó Mária orgonaművésszel megbeszélve elhatároztuk, hogy a szombat délelőtti istentiszteleten egy bizonyos időre „elhallgat” az orgona. Sábbát reggel Hammer miniszter úr a Kazinczy utcai ortodox főzsinagógába ment imádkozni. Akkori munkatársaim közül öten öt különböző ponton helyezkedtek el a Kazinczy és a Dohány utcai zsinagóga közötti útvonalon.

Amikor Hammer kijött a Kazinczyból, az ott álló kolléga felemelte a kezét, jelt adva ezzel a következőnek, és így ment ez kézről kézre, amíg mi a Dohányban megtudtuk, hogy a vendég már úton van felénk. Megérkezése előtt a Dohány utcai zsinagógában az orgona leállt. Szinte zsúfolásig megtelt a templom, majdnem kétezer ember jött el azon a délelőttön. Hammer belépett, és a kórus az istentiszteletet megszakítva elénekelte a *Hátikvá*-t. Hammer felállt a szószékre, könnyeivel küszködve ránézett a két zászlóra, és héberül kezdett el beszélni. Odamentem mellé, és fordítottam szavait.

(Folytatás a 7. oldalon)

A zuglói főrabbi volt a vendég Lágymányoson

Kardos Péter zuglói főrabbi az újbudai zsinagógában tartott előadást és szókimondó kérdezz-feleleket a hazai neológia és ortodoxia múltjáról, jelenéről, különbözőségeikről és hagyományaikról – szavait szarkasztikus kiszólásokkal és mai közösségeink őszinte, köntörfalazás nélküli elemzésével fűszerezve.

– Hagyományait szigorúan tartó ortodox családból származom, a Dob utcában laktunk, és oda jártam vallásos óvodába, majd iskolába. Az államosítás után mindenkinek a körzeti iskolába kellett mennie. A Mikroszkóp Színpad egyik tagja, *Bősze Péter* is osztálytársaim közé tartozott. Szombaton is volt tanítás, anyám a legkeményebb Rákosi-időkben is bement az iskolába, és azt mondta, hogy ha nem engednek el szombaton, nagy balhé lesz, és elmegy egészen *Ortutay Gyuláig,* aki akkor közoktatásügyi miniszter volt. Engedélyezték, és emiatt nem voltam túl népszerű a tanárok körében. Később bekerültem a zsidó gimnáziumba, és itt legyintett meg először a neológia szele. A Kazinczy utcai ortodox zsinagóga és a rabbiképző temploma közötti egyik legfontosabb különbség az orgona volt. Ez utóbbi hangszer miatt nem volt szabad belépnem a Dohányba – ha megtettem volna, valószínűleg kiátkoz a családom. Ortodox zsidók a mai napig kerülik az „orgonás” zsinagógákat.

Az általam látogatott imaházakban azokban az időkben magyar prédikációt nem lehetett hallani, jiddisül beszélt a rabbi. Százból 3-4 ember, ha értette. Ennek ellenére telis-tele volt a Kazinczy utcai templom, nem elsősorban a rabbi, hanem *Fisch József* kántor miatt, aki később Izraelbe alijázott. Manapság már az ortodox rabbi magyarul prédikál, temetésen és esküvőn is. Megváltoztak az idők és a hívek igényei.

„A Wesselényiben nem taníthattam volna”

– Hitközségen kívüli, független, önfenntartó templom nem létezik. Ez már régebben is így volt. A Síp utcából közvetlenül nem szólnak bele a működésbe, de ők biztosítják az anyagiakat.

– Az 50-es években létrehozott Állami Egyházügyi Hivatalt azért szervezték meg, hogy koordinálja az egyházak és az állam kapcsolatát, és ennek keretében minél nagyobb aktivitásra ösztönözze a rabbikat. Ez nem volt véletlen: a gonosz kapitalista Nyugat előtt bizonyítani szerették volna, hogy hazánkban mekkora vallásszabadság van. Például nem lehetett csak úgy elhagyni a mincha imát, mert rögtön behívták és megfeddték az „elkövető” rabbit.

1956-ban elment a magyar zsidóság szellemi VIP-je. Csak *Scheiber Sándor* maradt, ahogy ő mondta, *egyedül.*

A tudós professzor rábeszélésére beiratkoztam a rabbiképzőbe, amiért családom kiátkozott volna, ha nem disszidálnak a forradalom után. A rabbiképző ortodox körökben elfogadhatatlan dolognak számít(ott), például a Wesselényi utcai iskolában nem lehet ottani diplomával tanítani, ami azért különös, mert nemzsidó pedagógusokat viszont alkalmaznak.

– A 67-es háború alatt a rabbik tudomására hozták, hogy nekünk nem kell elítélni Izraelt. Az utcák azonban tele voltak az izraeli „agresszorokat” megbélyegző plakátokkal. Az akkori vezető főrabbi kicsit túl „stréber héber” volt, és tett egy nyilatkozatot az arabok védelmében. Ezt még az ő felettesei is (ÁEH) túlzásnak tartották, így többet nem nyilvánult meg a témában. Úgy járt, mint Mózes: bár sok mindenben különbözött legnagyobb prófétánktól, ugyanúgy nem juthatott el az Ígéret Földjére, mivel ominózus nyilatkozata miatt Izraelben persona non gratának nyilvánították.

– A 72-es müncheni merénylet után péntek délután felhívott telefonon az említett vallási vezető azzal, hogy szőrmentén ugyan, de megemlékezhetünk a meggyilkolt izraeli sportolókról, sőt, egy kádist is elmondhatunk értük. Persze mint mindig, az egészhez hozzá kellett illeszteni a „vörös farkot”.

– Hogy nézett ki egy ortodox prédikáció? A rabbi a Tórából idézett egy mondatot, majd egy másik mondatot. A kettőnek semmi köze nem volt egymáshoz, de a rabbi addig beszélt, ameddig nem keletkezett valami kapcsolat közöttük.

– A neológia egy magyar specialitás, amelyet így, ezen a néven nem ismernek külföldön. Az, hogy istentiszteleteink kevésbé látogatottak, mint lehetnének, nem zsidó jelenség, ugyanerre panaszkodnak a katolikusok is. Ennek egyik magyarázata, hogy véget ért a dafke-korszak, amikor is az ateista rendszer bosszantására tele voltak a templomok.

– Hogy lehetne több embert vonzani a zsinagógába? Ilyenkor mindig azt mondom, hogy van 100 tippem rá, csak sajnos mindet tiltja a Tóra! Mi nem hívhatunk istentiszteleteinkre beatzenekarokat, hogy velük újabb embereket szólítsunk meg. Marad a kidus és más „civil” esemény, mint közösségszervező eszköz.

– Az Amerikából bejövő, újító és energikus zsidó irányzatok és a hazai neológ zsidóság sikeressége közötti különbségeket a merőben eltérő anyagi háttér magyarázza. Nem lehet összehasonlítani a Síp utca és a Wall Street forrásait.

Sok mindenről esett még szó. A kötetlen és szabad szellemű együttlét végén *Radnóti Zoltán* lágymányosi rabbi megköszönte Kardos Péter részvételét és érdekes előadását.

SZIP

Vájélchu söméhem jáchdov – és mentek ketten együtt

Közös lág báomer

Több száz érdeklődő – köztük rengeteg kisgyerek – vett részt a Bethlen téri és a Dohány utcai körzet közös lág báomeri ünnepségén, melyet – a jeles nap hagyományait tiszteletben tartva – zenével, tánccal, a szabad ég alatt és kellemesen langyos időben tartottak. Helyszíne az igényesen felújított és karbantartott, előkertes és játszótérrel kiegészített Bethlen téri zsinagóga mögötti nagy udvar volt. Az elmúlt évtizedek egyik legnagyobb szabású rendezvényén hamar megtelt az asztalokkal és székekkel kényelmessé tett hatalmas tér. Szinte az összes pesti körzet képviseltette magát: jöttek kíváncsiak, szórakozni és ünnepelni vágyók egyaránt. A tömegben felfedezhetők voltak többek közt a szervező körzetek képviselői, tagjai, így Zoltai Gusztáv Dohány utcai és Kálmán Tamás Bethlen téri elnökök, Totha Péter Joel Páva utcai rabbi, Tóth Emil, Klein Ervin, Fekete László főkántorok, Schwezoff Dávid kántor, Streit Sándor, a BZSH elnöke, Egri Oszkár Hegedűs Gyula utcai, valamint Gádor György Páva utcai körzeti elnök.

A fedett sátrak alatt fekete bográcsban marhapörkölt rotyogott, a grill parazsa fölött saslik sült. A pörkölthöz tarhonyát és savanyúságot tálaltak, desszertként édes sütemények várták a résztvevőket. A zsinagógai dalok és népszerű izraeli számok előtt – mintegy megnyitóként – a szervező körzetek rabbijai köszöntötték a megjelenteket, ketten egyszerre lépve a mikrofonhoz, egymás mondatait folytatva és befejezve. Érezhető volt, hogy a két rabbi között tökéletes az egyetértés és az összhang. A vidám hangulatot az

A társrendezők. Deutsch Róbert és Frölich Róbert főrabbik

Is...Real! Project (volt Fourtissimo) együttes modern és tradicionális zsidó dallamokkal vezette be. A profi muzsikusok megalapozta jókedvet tovább fokozták a mikrofonhoz lépő kántorok: *Tóth Emil, Schwezoff Dávid,* majd később *Fekete László*. Igazi piknikhangulat uralkodott, ahol énekeltek, táncoltak is azok, akiknek erre támadt kedvük. Még *Deutsch Róbert* főrabbi is úgy érezte, Arany János sorait kell megvalósítania: „táncolni, dalolni se restell", táncra perdült a tér közepén hórázva, majd a karaoke során igazi örömzeneként *Frölich Róbert* főrabbival és a hívekkel együtt mikrofont ragadott. A rabbik bebizonyították, hogy nem csupán a liturgiai dallamokban, hanem a Queen, a Beatles, a Korál vagy éppen az LGT zenéjében is otthonosak. Ami mindennél fontosabb, hogy az a néhány tíz gyermek, akit elhoztak a szüleik, nemcsak a vattacukor vagy az étel miatt volt vidám, de élettel teli hangon énekelték a modern magyar és külföldi dalokat is. Külön szívet melengető volt, hogy mint Simon bár Jocháj és hívei idején, szabad ég alatt zajlott a mincha, majd alkonyatkor a máriv. A szervezésben nagyon sokat segítettek a körzetek rebbecenjei, akiknek mindenkihez volt egy kedves szavuk, s *Frölich Katinak* mindenkihez volt egy tál pörköltje is, lévén végig ő állt a bogrács mögött.

Frölich Róbert Dohány utcai és Deutsch Róbert Bethlen téri főrabbit először arról kérdeztük, honnan jött a közös ünneplés ötlete.

Frölich Róbert: Régóta beszélgettünk Deutsch főrabbi úrral arról, hogy a két körzetnek együtt kellene működnie. A kooperációt indokolja az, hogy mindkét zsinagóga a VII. kerületben van, és az is, talán még jobban, hogy régi barátság fűz minket egymáshoz. Csekély 45 éve ismerem a főrabbi urat, aki barátomból lett tanárom, s tanáromként is barátom maradt.

Deutsch Róbert: Ez még csak a kezdet, további terveink között szerepel egy közös gyermekkórus létrehozása, amelynek most keressük leendő tagjait. Hol az egyik, hol a másik zsinagógában lépnek majd fel, és körzetünk tagjai, szakemberei együtt készítik fel őket.

Milyen szempontok alapján állították össze a rendezvény programját?

Frölich Róbert: Nagyon egyszerű, egy kis pörkölt, egy kis sült husi, egy kis zene, egy kis karaoke. Célunk, hogy körzeteink tagjaiból összetartó és rendszeres, közös programokat szervező közösséget kovácsoljunk, amely jól érzi magát együtt.

Viharos, nem kifejezetten filoszemita hangulat van az országban. Ilyen körülmények és hangok közepette mi az ünnep, lág báomer üzenete?

Frölich Róbert: A córesz közepette is érezzük jól magunkat!

Deutsch Róbert: Mindezt úgy, hogy tartsuk tiszteletben és ápoljuk hagyományainkat!

A vidám hangulatú ünnepség egészen az esti órákig tartott, folyamatosan újabb és újabb vendégek érkeztek. A főrabbik a vidám szavak mellett tanítottak is. Megtudhattuk, hogy az ómerszámlálás heteiben lág báomer üdítő kivételt jelent, emléknapján szünetel a gyász, és szabadon, fesztelenül lehet szórakozni. Mivel a polgári naptár szerint épp erre a dátumra esett, így anyák napja alkalmából külön szeretettel köszöntöttek minden édesanyát.

Az egyik nagy izgalommal várt esemény a tombola volt. Több száz szelvény talált gazdára, melyet a körzeti rabbik gyermekei árultak (jó üzleti érzékkel, mert így senki sem merte visszautasítani a vásárlást!). A nyereményeket a zsidónegyed kis és nagy üzleteinek felajánlásai alkották, a fődíj pedig egy Izraelbe (oda-vissza!) szóló repülőjegy volt. Minden húzást csend előzött meg, és a jó hangulatra jellemző, hogy a nyerteseket nagy ováció, ugratás és gratuláció fogadta, s minden nyeremény „személyre szabott" helyre ment, volt, aki több darabbal is gazdagabb lett ezen az estén.

Tombolától függetlenül: mindenki nyertes volt, aki eljött, az igazi nyertes pedig a budapesti zsidó élet lett, amely egy hagyományteremtő, remekbe szabott rendezvénnyel gazdagodott.

Szilágyi Iván Péter

GIORA SHARON FŐKÁNTOR

Leányavatás – 1961

Fényárban úszik a Dohány utcai zsinagóga. Virágfüzérek övezik a tóraszekrényt, a szószéket, az előimádkozói asztalt, virágoktól ékesek a kandeláberek, az oszlopok. Sávuot előestéjén a leányavatás gyönyörű szertartására készülnek a templom tisztségviselői és az avatandó kislányok. Az első padsorokat a boldog és izgatott szülők, rokonok, barátok foglalják el.

Próbák előzték meg ezt a nevezetes napot. Közel két hónapon át hetenként próbáltunk a lányokkal, Zoldán bácsi vezetésével, Lóránd főkántor zenei útmutatásával. Engem jelöltek ki a lányok közös énekének vezénylésére. Lóránd főkántor előbb velem gyakorolta be a számot, hogy aztán segíteni tudjam a betanítást.

A Síp utcai székház földszint 3-as termében gyakoroltunk, de az utolsó két próbát a templomban tartottuk. Erre már eljött Lisznyay Gábor orgonaművész, és kísérte a dalt. Ott volt velünk dr. Fisch Henrik főrabbi is, hogy tanácsaival, meglátásaival segítse az utolsó simításokat. Készen álltunk tehát a nagy eseményre.

Ezen az estén sávuot, a tóraadás ünnepének felemelő érzése járja át a megjelentek lelkét. Az orgona és a kórus a MÁ TOVU imát intonálja, melynek hangjaira bevonul dr. Fisch Henrik főrabbi, Lóránd Márton főkántor és a templom elöljárósága. Az istentisztelet áhítatos melódiái töltik meg a templomot. Lóránd főkántor végül a kidust énekli, és most elérkezett az est fénypontja. Pillanatnyi szünet után felzeng a fenséges orgona. Ünnepélyes, magasztos muzsika hangjaira vonul be több mint harminc kislány. Tizenkét évesek mind. Köztük jó barátaim, Kerényi Ági, Weinstangel Márti, Klein Zsuzsi, Blitz Anikó.

A menetet két bár micva korú fiú vezeti, kezükben egy-egy hatágú gyertyatartót hoznak, mögöttük lassan lépkednek a kislányok, arcukon a gyermeki izgalom tündéri mosolyával. A sor elején a lányok két legkisebbje virágkoszorút tart a kezében.

A szülők, rokonok, barátok az örömkönnyek fátylán át nézik őket. A templom felnőtt és gyerek látogatóinak szeretetteljes tekintete kíséri és simogatja a menetet.

Lóránd főkántor a B'RUCHO HÁBOO (Áldott az érkező) áldásmondattal fogadja őket, ahogy a tóraszekrény előtt felsorakoznak. A kórus énekel, miközben kinyílnak az aranyozott ajtók. Két fiú kiemel egy-egy tórát, és a lépcsők közepéig hozzák őket. Az első két kislány, Márti és Zsuzsi, fellépked a lépcsőn, és megkoszorúzza a tórákat, melyeket a fiúk az oszlopok mellett álló két tartóra helyeznek. Itt is, ott is meghatottság látszik az arcokon.

Most felzendül a 23. zsoltár: ÁDOSEM ROI, LO ECHSZÁR... *Az Úr az én pásztorom, nincs semmiben hiányom...*

A lányok csengő hangja szól... érdekes, minden kislánynak szép a hangja... legalábbis így, ahogy együtt énekelnek... felemelő érzés hallgatni őket... figyelemmel néznek rám, ahogy vezényelem éneküket... VISÁVTI B'VEIT ÁDOSEM L'ORECH JÁMIM... *az Úr házában időzhetek napjaim végéig...* hangzik ajkukon a zsoltár zárómondata.

Dr. Fisch főrabbi a Hállél ima egy versével kezdi beszédét: ZE HÁJÓM ÁSZÁ ÁDOSHEM, NÁGILÁ VENISZMECHÁ VO... *Az Örökkévaló adta ezt a napot, hogy boldogok legyünk és örvendezzünk...*

Ezután a főrabbi úr a nőnek a zsidó vallásban elfoglalt helyére, feladatára és fontos szerepére hívta fel az avatandó lányok figyelmét. Csillogó szemeikbe nézve talán saját kislányát látta, akit a gyűlölet ölt meg, aki nem állhatott Édesapja elé, áldásra várva... A fogadalom szövegét mondják a kislányok a főrabbi után, akitől most az ősi papi áldásban és emlékül egy-egy imakönyvben részesülnek.

Lóránd főkántor a MI SEBÉRÁCH áldást énekli, ezt a tórák visszahelyezése követi.

Az ÉC CHÁJIM imát éneklem a főkántor úrral, teljes odaadással és áhítattal... rajtunk függ a harminc kislány és a közösség tekintete... majd a záró imák után a kislányok sietnek szüleikhez, vendégeikhez.

Gyönyörű, évenként megtartott ünnepség volt a sávuoti leányavatás. Kár, hogy ez a szokás megszűnt. Milyen áhítat töltötte el a jelenlevők szívét!

A Szináj-hegyi kinyilatkoztatás lélekemelő momentumára emlékezve és emlékeztetve álltak ezek a lányok a tóraszekrény előtt, hogy jelképesen átvegyék ősanyáik örökségét, a zsidó nő fontos feladatát.

Tallózás egykori zsidó újságokban

Egy őserejű fényforrás...

1.

A Múlt és Jövő 1920. július 29-i számában *dr. Patai József* terjedelmes vezércikkben tiszteleg a magyar politikai, irodalmi és művészeti élet nagy öregje, a 78 éves *Rákosi Jenő* előtt. „A magyar politikai élet égboltozatán különös fénnyel ragyog a máról-holnapra felbukkant apró csillagok között egy őserejű fényforrás" – írja. Ki is volt ez az ember, akiről a halála után két teret és öt utcát neveztek el Budapesten, akinek nevét 1945 után szinte kiradírozták a köztudatból, és aki a rendszerváltás után sem kapott még elégtételt? Akiről *Schöpflin Aladár* azt írta, hogy „népszerűsége Kossuthéval vetekszik"? Ki volt ez az ember, aki féktelen indulattal fordult Ady és a Nyugat ellen, pedig néhány évtizeddel korábban még a Kávéforrás nevű bohémtanya fiatal íróival együtt a neoromantika lelkes híveként szemben állott a korabeli akadémizmussal, és nyugat-európai mintájú, új irodalomról álmodozott? És ki volt az az ember, akit dr. Patai József, a talmudtudós, a lapszerkesztő, a tanár, a magyarországi zsidóság jeles képviselője lapjában felvállalt, szinte felmagasztalt?

Rákosi hatalmas, mindmáig feldolgozatlan életművének árnyalt megítélésével még adós az irodalomtörténet. A lexikon szerint „úgy emlékeznek rá, mint a XX. századi magyar irodalom egyik legellenszenvesebb publicistájára, az irodalmi és politikai reakció [...] szellemi vezérére, minden haladó törekvés következetes ellenségére" (Magyar Irodalom Arcképcsarnoka). Egyaránt támadták jobbról is meg balról is, miközben a magyar nyelv elkötelezett bajnokaként 1875-ben létrehozta a Népszínházat, Budapest második magyar nyelvű kőszínházát, népszínműveivel híveket toborzott a magyar nyelvű színjátszásnak, hat évtizeden átívelő pályája alatt sokat tett az újságírói nyelv megmagyarosításáért, a germanizmusok vadhajtásainak kigyomlálásáért, kerülte az idegen szavakat vagy megmagyarosította őket, de ezt tette az idegen nevekkel is. Vesszőparipája volt a „Sekszpir Vilmos", és Viktor Emánuel olasz király nevét „Győző Manó"-nak írta. Szabó Dezső például azt az igaztalan vádat terjesztette róla, hogy német volt az anyanyelve, és csak felnőttkorában tanult meg magyarul...

„Az ő kereszténysége nem gyűlölködést és bosszút jelentett, az ő nemzeti érzése minden magyar alkotó erő összefogását hirdette – írja Patai József. – [...] Nagynak és erősnek akarta látni nemzetét. S erre csak egy utat tudott: az erejének teljességében kibontakozó, és e-haza minden polgárát átható magyar nemzeti ideál útját."

„Tessék elgondolni, mi történt, mi történhetett volna, 1919 vége és 1922 között, ha Rákosi Jenő és Apponyi nem veszik fel a harcot a véres terrorhullámok ellen" – teszi fel a kérdést *Feleky Géza* a Nyugat 1929. évi 4. számában megjelent nekrológjában.

Harmincmilliós nemzetet képzelgett Nagy-Magyarország területén, mert saját német származásából kiindulva (eredeti neve Kremsner Jenő volt) hitte és vallotta, hogy mindenki magyar, aki magyarul beszél és hűséges a nemzethez. Semmiféle változás, vesztes háború, forradalom, ellenforradalom szilárd meggyőződését meg nem ingathatta, a közvélemény ellenszenvével, gúnykacajával, bekiabálásaival nem törődött, igaz, nem hódolt be rajongásuknak sem. „...a magyarság lelki integritását kell visszaállítani, mert amíg ez nem történik meg, addig hiába minden..." – jelentette ki Rákosi egyik beszédében.

„Politikában és irodalomban egyforma felkészültséggel, tudással és művészettel szolgálta a nemzeti eszme tisztaságát, a magyar nagyságot és szeplőtlenséget – írja Patai, majd így folytatja: [m]indenki azt hitte, hogy aki az államférfiúi éleslátás próbáját kiállotta, aki egy ellenséges világ gúnykacagása közben egymaga hirdette a nemzeti és a keresztény politika jelszavát, annak vezető szerepet kell betölteni egy olyan politikai érában, amely a múlt szörnyű tanulságain okulva az ő elveit, a keresztény és nemzeti jelszót írta fel zászlajára. De az ősz mester nemet intett. Az ő nemzeti érzése, és az ő kereszténysége más, mint a fórumokon tolongó zajos demagógoké."

A lap a korabeli írásművészetre jellemző, szóvirágoktól sem mentes vezércikken kívül még egy írást szentel Rákosi Jenőnek, szintén dr. Patai Józseftől valót, „Látogatás Rákosi Jenőnél" címmel.

„A hetvennyolc éves Rákosi Jenő még naponta megírja a Budapesti Hírlapba a maga vezércikkét, és még ráadásul többnyire egy-két végtelenül szellemes tárcát vagy könyvkritikát is."

A Budapesti Hírlap szerkesztőségében a portás udvariasan fogadja a látogatót, de még várni kell. A főszerkesztő úr a vezércikket írja, tájékoztat, de fél órán belül mindig befejezi... Igen, a főszerkesztő úr gyorsan és elegánsan dolgozik.

– Sokkal sürgősebb teendőink is vannak, mint a zsidókérdés, melyet most annyira felfújnak – mondja Rákosi Jenő látogatójának barátságos invitálással. – Én a zsidókérdést csak társadalmi kérdésnek tekintem, de semmiképpen sem politikainak, melyet a parlamentnek kell megoldania. – Fiatalos hevülettel beszél, az egész emberből árad az erő és az energia. – Különben is csak becsületes és nem becsületes ember között teszek különbséget, és nem osztályozom az embereket vallásuk szerint.

A nyelvet és a nemzethűséget tartotta fontosnak, nem a származást. Az ellenforradalom és a revizionizmus egyik szellemi vezére volt, de nem azonosult a zsidóüldözéssel, az antiszemitizmussal, ezért a zsidó kispolgárság, mely zömében ugyanolyan magyar nacionalista volt, mint ő, a szívébe zárta. (Lásd korábbi cikkünket a szegedi gondolat zsidó származású tisztjeiről.)

Rákosi a kommün alatt fegyházban eltöltött napjaira így emlékezik: „...a mintegy 80–90 fogoly között mindig volt 10–15 zsidó..." Ezzel cáfolni igyekezett az antiszemitáknak azt az állítását, hogy a Tanácsköztársaság a zsidóságnak a keresztények elleni merénylete volt csupán.

De térjünk vissza a „Látogatás Rákosi Jenőnél" című újságcikkre.

Szivarfüst illatával telt meg a szoba.

– Amikor a keresztény kurzus kitört, itt járt nálam egy küldöttség – mesélte Rákosi Jenő, a fotelben kényelmesen hátradőlve –, melynek vezetője nagy szónoklatot vágott ki arról, hogy ezentúl itt csak keresztény írók fognak érvényesülni. A magyar irodalomban két szigorúan elkülönített tábor lesz, a keresztény és a zsidó írók tábora. Magyar író csak keresztény ember lehet. Aztán előadta, hogy már meg is alakították az ilyen módon értelmezett „magyar írók szövetségét", melynek díszelnökéül engem választottak meg. Kérik, hogy ezt plakátjaikon is feltűnően kinyomathassák.

(folytatjuk)

Magén István

Élő lelki és szellemi örökség, közösséget megtartó erő

Konferencia a 150 éves Dohány utcai zsinagógáról

„A holokauszt után, apátlan-anyátlan árvaként mint a gimnázium diákját hoztak el a Dohány utcai zsinagógába. Felnéztem a magas kupolába, ahol madarak röpködtek – sosem felejtem el azt a képet.” E személyes emléket felidézve köszöntötte Komoly Judit professzor, az ORZSE tanára azt a nemzetközi konferenciát, amelyet a Dohány utcai zsinagóga fennállásának 150. évfordulója alkalmából rendeztek. A tanácskozás házigazdája mintegy előrevetítette az előadások közös tematikáját: a templomot övező lelki és szellemi örökség, a hagyomány, a közösség megtartó erejét.

Ugyancsak üdvözölte a résztvevőket – közöttük *Streit Sándor* BZSH-elnököt – *Kálmán Kálmán,* az eseményt szervező Dohány utcai Zsinagóga Alapítvány elnöke, majd *Zoltai Gusztáv* tartotta meg nyitóbeszédét. A Mazsihisz ügyvezető igazgatója hangsúlyozta: a 150 éves zsinagóga a magyar ajkú zsidóság tradíciói, a szónoklattan és az énekművészet kincsei felett őrködik.

E gazdag hagyomány első számú letéteményesei voltak a híres rabbik, akik prédikációikkal a szószékről, tudós munkáikkal az íróasztal mellől szereztek hírnevet a templomnak – kezdte előadását *Schweitzer József* professzor, nyugalmazott országos főrabbi. Elsőként *Hevesi Simont* említette, aki 1905-től működött a Dohány utcában. A rabbiképző hallgatójaként kollégáival együtt maga Schweitzer professzor is nem egyszer hallotta őt szombatonként beszélni a szószékről. Akkoriban négy rabbi működött a zsinagógában; szombat délelőttönként mindegyikük egy-egy prédikációval lépett hallgatósága elé. Olyan izgalmas, érdekes események voltak ezek az alkalmak, hogy gyakran még az ortodoxok is részt vettek rajtuk – a templomban az ő meggyőződésük szerint tilos orgonaszó ellenére. Erzsébetváros számos zsinagógájából (a Kazinczyból, a Rumbachból, a Holló utcaiból) egyaránt ellátogattak a Dohány istentiszteleteire, miután amott végeztek vallási kötelezettségeikkel.

Hevesi Simon lefordította Jób könyvét magyarra, maga is folytonosan keresve a kételkedéstől a hit felé vezető utat. Fia, Ferenc A zsidó filozófia története című munkájának első kötetében Mózes idejétől a Talmudig dolgozta fel tárgyát; a mű az Amerikába való emigráció után azonban sajnos befejezetlen maradt. A később működő neves rabbit, *Salgó Lászlót* talmudi vonatkozású disszertációja *Groszmann Zsigmond* utódává avatta; a híres elődd-kolléga zsidó vallásjogi kérdésekkel és vallásfilozófiával foglalkozott.

Szónoklataival és a zsidó tudományosság különböző fórumain (az 1943-ban elhunyt Hevesi Simon mellett) kitűnik Groszmann Zsigmond (ő 1906-tól 1945. évi elhunytáig működött a Dohányban). *Hevesi Ferenc* pedig, a már említett Simon fia, aki 1926-tól Székesfehérváron volt rabbi, 1930-ban lett a Dohány utcai zsinagóga rabbija. A felszabadulás után egy évvel, 1946-ban az Egyesült Államokba emigrált, ahol 1952-ben hunyt el.

Hevesi Simon a rabbiképzőben filozófiát és homiletikát (szónoklattant) oktatott. Élvezetes módon vezette be diákjait a stúdiumba: eredeti ötleteket adott, az egyes alkalmakhoz illő irodalmi díszítőelemeket javasolt. Szilárdan vallotta: a prédikációnak olyannak kell lennie, hogy azt a legtávolabb ülő is megértse.

Hevesi Ferenc később átvette apjától a feladatot a vallásfilozófia és a homiletika tanítása terén. Ám az ő esetükre is igaz: attól, hogy ketten ugyanahhoz az asztalhoz ülnek le, az, amit mondanak, nem lesz ugyanaz – idézte Schweitzer professzor a római mondást. A fiú valóban új stílussal és mondanivalóval gazdagította az apai örökséget. Nagy jelentőséget tulajdonított a zsidóság társadalmi elfogadásának, prédikációiban szenvedélyes hevülettel szólt a zsidókat ért támadásokról. Kijelentéseit nagy tárgyi tudással, a

Schweitzer József és Komoly Judit

Bibliában és a magyar történelemben való jártassággal támasztotta alá. A felszabadulás utáni antiszemita hangokról Hevesi a Dohány szószékén emlékezett meg, onnan utasítva vissza a méltatlan támadásokat. Beszédének olyan gyújtó hatása volt, hogy a zsinagógából egy alkalommal a jelenlévők egy emberként a Parlament elé vonultak. Hömpölygött az utcán a tömeg, amelyhez más zsidók is csatlakoztak, így érve az Országházhoz, ahol a megaláztatás ellen tiltakoztak.

Fischer Gyula, a Dohány-zsinagóga szintén nagynevű rabbija, aki a pesti rabbiképzőben is oktatott, Szentírás-magyarázataival bűvölte el hallgatóságát. Gyakran merített a midrásból, a zsidó irodalom kifogyhatatlan kincsestárából, valamint a görög és latin nyelvű, zsidó vonatkozású szövegekből. Féltőn óvta a közösséget az etikai és vallási mulasztásoktól, miközben híveit a helyes, zsidóhoz méltó magatartásra buzdította. Ő volt az a rabbi, aki a szószékről beszélt a szentföldi építkezésekről, az akkori Palesztinában zajló változásokról – hangsúlyozta Schweitzer professzor. Míg a Dohány rabbijaitól általában távol állt a cionizmus (hiszen a magyar-zsidó történelmi múlt akkorra kialakított egyfajta szimbiózist), Fischer részt vett a Pro Palestina nevű egyesület munkájában. (Ez afféle szalon-cionista csoport volt, amelynek tagjai a zsidó társadalom felső rétegeiből kerültek ki.)

E nagy rabbik nem csupán szónoklataikkal, hanem tudományos munkásságukkal is beírták nevüket a magyarországi zsidóság és a zsidó tudomány történetébe – tette hozzá az elmondottakhoz a nyugalmazott országos főrabbi. Fischer Gyula kitűnik a Pészahi Haggádával foglalkozó filozofikus írásaival. Ezekben egyebek mellett *Rábon Gámliélhez* fűz magyarázatot: aki nem tesz eleget annak, hogy peszachkor három szót kimondjon, az nem tesz eleget a zsidóságával együtt járó kötelességének. Ez a három szó a „peszach” (bárányáldozat), a „mácó” (kenyér) és a „máror” (keserűfű). A zsidóság kertjében bontakozott ki az Agnus Dei (Isten Báránya) alakjára épülő evangélium is. Tudjuk, Jézus is megülte a szédert. Ebben az evangéliumban olvashatjuk, hogy amikor megkérdezték tőle, kicsoda ő valójában, azt válaszolta: a peszachi bárány. Fontos azonban, hogy a mácó nem az új vallás megalapítójának a teste, fejti ki Fischer, hanem a kovásztalan kenyér, amit a zsidók az Egyiptomból való kivonulás éjszakáján készítettek. A máror ugyanígy nem az új vallás megalapítójának, hanem Izraelnek a szenvedéstörténetére utal az egyiptomi fogságban.

Fischer Gyulához hasonlóan még *Herskovics Fábián,* a római rabbiképző egykori tanára vallotta mint alaptételt, hogy a Tóra Cionból indul ki, és a zsidó eszmevilág kupolája Jeruzsálem. Herskovics szintén a zsinagóga cionizmust vállaló rabbija volt, aki később alijázott Izraelbe.

A legnehezebb helyzetbe *Katona József* főrabbi került, aki Hevesi Ferenccel és Herskoviccsal ellentétben Magyarországon maradt. Az 1950-es évek kritikus politikai légkörében is a Dohány szószékéről teljesítette feladatát. Katona gyakran szintén a midrást tette meg prédikációi alapjának; az emberszeretethez szükséges zsidó szív tulajdonságairól beszélt hallgatóságának. Egyéniségét humanizmus és igazságérzet jellemezte – a szószékről ezeket az értékeket adta át a közösségnek. Hirdette, hogy a Dohány utcai templom az egész magyar zsidóságé, akiket nehéz időkben az együvé tartozás menthet csak meg. A tudós rabbi az államosításkor útmutatást nyújtott számos zsidó polgárnak, köztük körúti kiskereskedőknek, akiknek bezárták kicsiny boltjaikat. Katona mindig bölcsen és politikusan beszélt, az életbe vetett hitet hangsúlyozta. Így táplálta a reményt a csüggedt és elkeseredett emberekben. Hirtelen halála 1959-ben, a Dohány utcai zsinagóga fennállásának 100. évfordulós ünnepségén mindenkit megrázott.

A zsinagóga története összefonódik a kántororiások pályájával, akik énekművészetükkel tettek tanúságot a hitről és mélyítették el a közösségben a vallásos érzületet. Róluk emlékezett meg zenei szemelvényekkel illusztrált előadásában *Fekete László,* a Dohány utcai zsinagóga főkántora.

Az 1859-ben megnyíló templom első nagy énekművésze *Friedmann Mór* főkántor volt. A reformer gondolkodású ember tehetségét a polgárosodó zsidó közösség szolgálatába állította.

A kor igényeit szem előtt tartva, a Dohány utcai kántorok két égtáj szellemiségét egyesítették: művészetükben Nyugat és Kelet találkozik. A polgárosodással ugyanis mindinkább kialakult az az elvárás, hogy a zsidóság olyan zenét tudhasson magáénak, amelyre az egész társadalom előtt méltán büszke lehet. Ily módon a 19. század közepétől a Dohány utcában a harmóniák az addigitól eltérő, sajátos egyházzenei dallamvilágot mutatnak.

Fekete László előadásának első zenei betétjeként a szlichoti imádság, ez a megrázó, bűnbocsánatkérő könyörgés bűvölte el a konferencia közönségét. Előadója, az oroszországi származású *Zavel Kwartin* tehetségének ékes bizonyítéka, hogy annak idején hatvankét jelentkező közül őt választották ki a bécsi zsinagóga főkántori tisztére. A megemlékezésben Kwartint *Ábrahámsohn Manó* követte, aki a szövegkezelés nagymestere volt. Személyét 1926-ban az Egyenlőség című lap is bemutatta. Mintegy 40 évig szolgált a Dohány utcai zsinagógában, megnyerő hangjával a legtisztább vallásosságot közvetítve a híveknek. A közösség soraiból származott, amiről sosem feledkezett meg. A Hinneni Heónival, a küldetésről szóló imával kérte a Mindenhatót: hiányosságai dacára segítse abban, hogy jól lássa el szolgálatát – ne a maga dicsőségére, hanem a közösség javára. Fekete László főkántor megjegyezte: munkája során példaként áll előtte a hivatás, a küldetéstudat és az alázat ezen együttes jelenléte.

Ábrahámsohn áhítattal teli, basszbariton hangját a Háskivénu kezdetű ima lejátszásakor ismerhették meg a tanácskozás résztvevői. Az éneket hallva nem lehet csodálkozni azon, amit *Székely Mihály,* a kor híres operaénekese mondott: szerencséje van, hogy ez az ember nem az Operában énekel, mert akkor ő nem volna enynyire sikeres.

Egy másik nagy tehetségről a konferencia előadója kora gyermekkori emlékeket is őriz. *Loránd Mártont* Fekete főkántor a Hegedűs Gyula utcai zsinagógában hallotta először énekelni. Mint mondta, már négyévesen megérezhette a minőséget, mert később más templomban is erre a kántorra gondolt. Lorándot, aki 1964-ig működött a Dohány főkántoraként, szerte Európában méltatták. A mai strasbourgi kántor róla szólva így fogalmazott: egyszerűen zseni volt. Az alkotó típusú ember maga írta és alakította énekeit, a műveket jellegzetes fordulatokkal díszítve. Fekete László lejátszott tőle egy zenei részletet; a magnót bekapcsolva tanítványa szavait idézte: „ezt a transzcendens élményt keresem a tanulmányaimban.” Az Ovinu Málkénu (Atyánk, Királyunk) kezdetű bűnbánó imát, amely a zsidó újévkor hangzik el, Loránd előadásában négyszólamú vokál festi alá. „Azokért szól az Örökkévalóhoz könyörgésünk, akik a vérüket hullatták értünk.”

Ha Fekete Lászlót külföldi kollégái megkérik, hogy reprezentálja a mai magyarországi kántorművészetet, mindig egy bizonyos felvételt játszik le. A szalagról felcsendülő ima igazi gyöngyszem: a Mindenhatót dicsőítő ének olyan meghitt és bensőséges, hogy a jelenlévők közül többen a szemük elé emelik a tenyerüket. A szemelvényt követő csendet megtörve, Fekete László bemutatja kollégáját, aki a leghátsó sorban felállva szerényen köszöni meg a tapsot. Ő *Klein Ervin* főkántor, a ma élő és dolgozó kántornemzedék egyik legjelesebb tagja, kórusvezető és orgonista.

Előadásának első részét a 22 esztendeje szolgáló Fekete főkántor egy saját előadású darabbal, a nagyünnepi szertartás részletével zárta. Ezután beszélt a 20. század második felének kántornagyságairól, a szefárd és az askenázi egyházzenei hagyományról, a modern zenei törekvésekről, a zsinagógai koncertéletről, a világhírű zeneszerzőkről és orgonistákról, akik a Dohányban megfordultak. Kultúrtörténeti csemege, hogy a hangszeren egy alkalommal, *Liszt Ferenc* jelenlétében, a neves francia komponista, *Saint-Saëns* is játszott.

Schőner Alfréd professzor, főrabbi, az ORZSE rektora Zászlók címmel tartott előadásának szövegét lapunk más helyén közöljük.

Katona Ferenc korán elveszített édesapjáról, Katona Józsefről beszélt. Kutatásai nyomán szubjektív következtetésre jutott arról, mi okozhatta a főrabbi hirtelen halálát. A legendásan becsületes ember feltehetően beleroppant a nyomásba, amit a kommunista diktatúra és a hatalmat kiszolgáló hitközségbeliek gyakoroltak rá.

A zsinagógáról mint a magyarországi építészet kiemelkedő alkotásáról *Klein Rudolf* professzor beszélt. Az MTA doktora az építészmérnök és építészettörténész szemével mutatta be a templom terveinek, majd megépítésének történetét. Ezt a képet árnyalta Kálmán Kálmán és *Pásztor Raymond* közös előadása az épület és az orgona közelmúltbeli felújításáról.

Novák Attila beszámolója nyomán a hallgatóság *Herzl Tivadar* zsinagógához fűződő érzelmeit ismerhette meg.

Haraszti Miklós történész professzor a pesti zsidóság megmenekülésének történetébe, annak eddig ismeretlen tényeibe avatta be a jelenlévőket. Szívszorító volt hallgatni *Domonkos Miksának,* a zsidó tanács ügyvezetőjének esetét, akit az 50-es években, a koncepciós perek idején igaztalanul megvádoltak Wallenberg meggyilkolásával.

Az 1949 utáni magyarországi cionizmusról szólt *Engländer Tibor* professzor, míg *Deutsch Gábor* főiskolai adjunktus a neológiáról vallott nézeteiről beszélt. A zsidóságot szerinte csakis a vallásban lehet megőrizni. A különböző irányzatok képviselőinek párbeszédét pedig a viaskodás helyett az egyetértésnek és a kölcsönös tiszteletnek kell áthatnia.

Hogy milyen nagy hatással volt a zsinagóga Erzsébetvárosra, azt *Bóka László,* a városrész történetének avatott ismerője mutatta be a korabeli sajtóból vett számtalan színes idézettel. A templom épülését Budapest közönsége lelkesen üdvözölte, ám a befogadó hangvétel mellett sajnos akadtak antiszemita kirohanások és akciók is.

A Zsidó Múzeum különleges, művészi értékű kincseit, a féltve őrzött kegytárgyakat diavetítéssel kiegészített előadásában *Toronyi Zsuzsanna* szemléltette. *Komoróczy Géza* professzor a Dohány hatását elemezte a főváros és a zsidóság kapcsolatára. Fontos megállapítása akár a tanácskozás summázata lehetne: a zsinagóga egyszerre zsidó templom és szerves része a magyar kulturális örökségnek.

Rados Virág

APRÓHIRDETÉS

VEGYES

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Fogorvosi rendelőm címe: XIII., Szt. István krt. 4. III. 1. Tel.: 320-4778, 06-20-496-2223, dr. Virág Péter.

Örömmel tudatjuk, hogy a Rabbitestület és a Mazsihisz vezetősége megállapodott David Goldberg mohéllal (Németország), aki zsidó fiúgyermekek körülmetélését vállalja. Amennyiben az Ön családjában ilyen szimchá (öröm) van, kérjük, jelentkezzen a Rabbiságon a 413-5580-as telefonszámon vagy a rabbitestulet@mazsihisz.com e-mailen keresztül, hogy a gyermeket Ábrahám szövetségébe felvehessük.

Könyvnyomtatás, színes nyomtatás, fénymásolás, plakátnyomtatás. Messinger: www.rcontact.hu, +36-20-934-9523.

Manikűr, pedikűr. Hívásra házhoz megyek. 06-20-551-4580.

Tóratekercsek, tfilinek és mezüzék számítógépes ellenőrzése és javítása. Farnadi-Jerusálmi Márk. Telefon: 06-70-932-8275, e-mail: sofer@sofer.hu, weboldal: www.sofer.hu

Farkas Zsolt vízvezeték-szerelés, gázkészülék-javítás, lakásfelújítás. Tel.: 242-2028.

GYŰJTŐ VÁSÁROLJA magyar nemes festők műveit: Berkes Antal, Czóbel Béla, Deák-Ébner Lajos, Kádár Béla, Lotz Károly, Márffy Ödön, Molnár C. Pál, Scheiber Hugó, Szőnyi István, Vörös Géza stb. 06-20-476-7144.

24 m²-es üzlethelyiség kiadó a VII. ker., Síp utcában, hosszú távra. Érdeklődni lehet munkaidőben a 413-5568 telefonon.

Újlipótvárosban garzonlakás turistáknak kiadó. Tel.: 226-4109.

GYŰJTŐ vásárol magas áron: ezüsttárgyakat, cukordobozokat, gyertyatartókat, tálcákat, gyümölcstálakat, evőeszközkészletet (hiányosat is), zsidó kegytárgyakat stb. 06-20-476-7144.

KASTÉLYOK BERENDEZÉSÉHEZ vásárolok nagyméretű és kisebb festményeket, **EZÜSTTÁRGYAKAT,** 12 személyes evőeszközkészletet, cukordobozokat, gyertyatartókat, tálcákat stb. Kovács Margit és Gorka kerámiáit, herendi, meisseni, Zsolnay porcelánokat, régi álló, fali és asztali díszórákat, antik, barokk bútorokat, tabernákulumot, szekretert, reneszánsz dolgozószobát, bronz-, fa- és márványszobrokat veszek. (Hibásakat is.) Teljes hagyatékért első vevőként a legmagasabb árat fizetem, **KÉSZPÉNZBEN.** Díjtalan kiszállás, értékbecslés, vidékre is. **ÜZLET: I. KER., BATTHYÁNY** U. **10.** (Mária térnél). **TEL.: 201-6188, 06-20-323-4104.** E-mail: kastelyberendezese@t-online.hu

Fejfájásos és derékfájásos panaszaival forduljon hozzám. Dr. Rosenberg Ágnes ideggyógyász rendelése Budapesten, a Szent István krt. 10.-ben. Időpont-egyeztetés: 06-20-957-2975.

Antikvitás vásárol festményeket, bútorokat, porcelánokat, díszórákat, csillárokat, **könyveket,** ékszereket, ezüsttárgyakat (evőeszközöket), bronzszobrokat, Zsolnay kerámiákat stb. Teljes hagyatékot, díjtalan kiszállással. Tel.: 281-3926, 06-30-462-8883.

Tulajdonostól eladó zsinagóga szomszédságában, a Dohány és a Nagydiófa u. sarkán, liftes házban III. emeleti, galériázható, napos, 70 m²-es lakás két külön bejáratú szobával, új fürdőszobával, új cirkófűtéssel. Irányár: 19,5 millió Ft. 06-30-251-7696.

Idős, ápolásra szoruló, családtalan úr gondozását, eltartását vállalja középkorú hölgy. „Becsületes” jeligére.

Budán, a Lejtő úton 63% villarész eladó, klara0424@gmail.com

Időskondozást, házvezetést vállalok. Izraeli gyakorlattal rendelkezem. Ivritül beszélek. 06-20-213-1458.

Vígszínházhoz közel turistáknak lakás kiadó. Tel.: 06-30-346-2223.

Nívósan felújított, két lakásból álló, egybenyíló, 140 m²-es lakosztály (külön-külön is) a Károly körúton sürgősen eladó. Tel.: 266-3636.

A Zsidó Egyetemen végzett közösségszervező és addiktológiai konzultáns (SOTE) szenvedélybetegek és/vagy hozzátartozóik részére tanácsadást, információnyújtást és állapotfelmérést vállal. 06-20-412-6309.

Tapasztalattal rendelkező, középkorú erdélyi nő idősgondozást, ápolást vállal 24 órában (bentlakással) igényes, intelligens családoknál, Budapesten vagy környékén. 00-40-732-185-622.

VII. kerületben, a Rákóczi úton kiadó egy három és fél szobás lakás, vagy eladó. 06-20-804-3129, 06-20-455-3836.

Scheiber iskolával szemben lakás kiadó. 06-30-594-3402.

Antik csillárok javítása, vétele, eladása. 321-2972. Bp., Hevesi S. tér 3.

XVI. ker. Árpádföldön 842 m²-es építési telek eladó. 30-462-4580.

Schweiger Ernő (Salgótarján) izraeli lakos rokonait keressük. Tel.: 06-20-958-5708.

Idős ember gondozását vállalnám Budapesten. 06-30-296-3973, 204-0506.

50-es, diplomás nő adminisztratív munkát keres. Gépkocsi, jogosítvány van. 251-2821.

Kiadó vagy eladó XI. kerületben, Fadrusz utcában háromszobás, világos, csendes lakás. 06-30-413-4415.

HÁZASSÁG

20 év tapasztalatával várom önt, amennyiben társra vágyik. Az emberi sorsok segítése, a társkeresés számomra hivatás. Nyugdíjasoknak kedvezmény. Elérhetőségeim: Györgyi asszony, 326-5989, reggel 8–10-ig, este 20–22-ig. E-mail: gyorgyi11@vivamail.hu

23/165/64 műszaki diplomás hölgy utazáshoz, sportoláshoz keresi partnerét. „Mindent megbeszélünk”.

ÚJ ÉLET

a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének lapja
1075 Budapest, Síp u. 12.
Telefon/fax: 322-2829
E-mail: ujelet@bzsh.t-online.hu
Főszerkesztő: Kardos Péter
Olvasószerkesztő: Gábor Zsuzsa
Kiadótulajdonos: Mazsihisz
Előfizetési díjak:
Belföldön: 1 évre 3120 Ft
Külföldre 5760 Ft/év
USA és Izrael: 6240 Ft/év
Az összeg valutában is befizethető az aktuális árfolyamon.
OTP bankszámlaszám: 11707024-22118480
OTP SWIFT kód: (BIC) OTPVHUHB
IBAN: HU66 1170 7024 2026 2095 0000 0000
Terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág, előfizethető a kiadónál.
Postacsekk: 11707024-22118480
Terjesztéssel kapcsolatos reklamációk intézése a 06-(80)-444-444-es ingyenes zöldszámon.
Szedés: WolfPress Nyomdaipari Kft.
Nyomtatás:
VESZPRÉMI NYOMDA ZRT.
ISSSN 0133-1353

„Zászlók a zsinagógában”

(Folytatás a 4. oldalról)

Drámai volt mindaz, amit mondott, mégis oly egyszerű. Beszélt a modern kori Izraelről, a gáluti, ezen belül a magyarországi zsidóság elkötelezettségéről és olthatatlan szeretetéről *Cion* iránt. Majd elhagyta ajkát egy olyan mondat, amit nagyon-nagyon vártunk: „Rövid időn belül – reményeim szerint – Magyarország felveszi a diplomáciai kapcsolatot Izrael Államával.”

Néhány hónappal Hammer miniszter szavai után, 1989. szeptember 18-án helyreállították a két ország közötti diplomáciai kapcsolatot. Néhány hónappal ezelőtt ünnepeltük ennek az aktusnak a huszadik évfordulóját.

A Dohány utcai zsinagóga, ez a hatalmas épület a maga intézményjellegével, fenségével, némaságával tanúként ott volt és ott van a mai napig, és beszél 15 évtized különböző eseményeiről.

Örömökről, fájdalmakról, gyászról, tragédiákról, újrakezdésekről, zászlókról.

Az 1990-es évek legelején Slomo Marom, az 1967 utáni első Magyarországra akkreditált izraeli nagykövet a zsinagógában tett látogatásakor szintén a szószékről azt mondta:

כי מציון תצא תורה

„Tóra és Cion elválaszthatatlan”
Jesája 2.3

A frigyszekrény az örök törvényt szimbolizálja. A lobogók a változó, de megújulni képes történelmet jelképezhetik.

S most, történelmi kalandozásom során, magam előtt látom a fellobogózott Jeruzsálemet, amelyet néhány nap múlva, *Jom Jerusálájim*-kor köszöntünk, amint – arany színnel – az évszázadok kövein felcsillan a színes, de drámai történelem.

Elhangzott a 150 éves Dohány utcai zsinagóga ünnepi sorozatának rendezvényén 2010. május 2-án, a BZSH székházának dísztermében.

IMAIDŐK

Templomok	Péntek este Máj. 21.	Szombat reggel Máj. 22.	Péntek este Máj. 28.	Szombat reggel Máj. 29.
Hősök	18.00	9.30	18.00	9.30
Frankel L. út 49.	18.30	10.00	18.30	10.00
Hegedűs Gy. u. 3.	19.00	9.30	19.00	9.30
Vasvári P. u. 5. (Iubavicsi)	19.30	9.00	19.30	9.00
Thököly út 83.	18.30	9.00	18.30	9.00
Hunyadi tér 3.	19.00	9.30	19.00	9.00
Bethlen tér 2.	19.15	9.30	19.15	9.30
Nagyfuvaros u. 4.	19.00	8.00	19.00	8.00
Rabbiképző-ORZSE (Bérkocsis u. 2.)	18.00	9.00	18.00	9.00
Kazinczy u. 27.	20.10	8.00	20.20	8.00
Alma u. 2.	20.10	8.45	20.20	8.45
Kórház (Amerikai u. 53.)	19.00	7.30	19.00	7.30
Páva u. 39.	18.00	9.30	18.00	9.30
Dózsa Gy. út 55.	18.00	9.30	18.00	9.30
Berzeviczy u. 8.	18.00	9.00	18.00	9.00
Károli G. tér 5.	19.00	9.00	19.00	9.00
Visegrádi u. 3.		9.00		9.00
Dessewffy u. 23.	20.10	9.00	20.20	9.00
Teleki tér 22. (szefárd)		8.45		8.45
Lauder iskola (Budakeszi út 48.)	18.00		18.00	
Pesterzsébet (Zamárdi u. 7.)	18.00		18.00	
Vidéken				
Vác (Eötvös u. 3.)	18.00		18.00	
Kecskemét (Nagykőrösi út 5.)	18.00		18.00	
Székesfehérvár (Várkörút 19.)	18.10		18.10	
Győr (Kossuth L. u. 5.)	18.00		18.00	
Szeged (Gutenberg u. 20.)	18.00	9.00	19.00	9.00
Debrecen (Pásti u. 4.)	19.50	8.00	20.00	8.00
Nyíregyháza (Mártírok tere 6.)	19.50	8.00	20.00	8.00
Miskolc (Kazinczy u. 7.)	18.00	8.00	18.00	8.00
Pécs (Fürdő u. 1.)	18.30	10.30	18.30	10.30
Kiskunhalas (Petőfi u. 1.)	18.00		18.00	
Szombathely	18.00		18.00	
Kaposvár (Berzsenyi u. 14.)	18.00		18.00	
Nagykanizsa (Fő u. 6.)	18.00		18.00	
Keszthely (Kossuth L. u. 20.)	18.00		18.00	
Hódmezővásárhely (Szt. István tér 2.)	18.00		18.00	

NAPTÁR

Május 18. kedd	Sziván 5.	Erev sávuot (7.59)
Május 19. szerda	Sziván 6.	Sávuot 1.
Május 20. csütörtök	Sziván 7.	Sávuot 2. Mázkir
Május 21. péntek	Sziván 8.	Gyertyagyújtás: 8.02
Május 22. szombat	Sziván 9.	Szombat kimenetele: 9.19
Május 28. péntek	Sziván 15.	Gyertyagyújtás: 8.10
Május 29. szombat	Sziván 16.	Szombat kimenetele: 9.29

Tisztelt Adományozó!

Köszönjük, hogy az elmúlt években adója 1%-ával ortodox hitközségünket és iskolánkat támogatta. Kérjük, idén is segítse adója 1%-ával a Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközséget (technikai száma: 0107), másik százalékával pedig az Amerikai Alapítványi Iskoláért Alapítványt **(adószáma: 19700557-1-42)**. Adományát előre is köszönjük. Magyarországi Autonóm Ortodox Izraelita Hitközség.

* * *

A Zuglói Talmud-Tóra Alapítvány Budapest ezúton köszöni a számára befizetett összesen 41 711 Ft-ot, mint a 2008. évre vonatkozó szja 1% utalását. Az összeget a chanukkai ünnepségre használtuk fel. Kérjük, idén is ajánlja fel személyi jövedelemadójának 1%-át részünkre.

Adószám: 18170696-1-42.

Az alapítvány az alábbi közhasznú tevékenységeket folytatja: szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, tudományos tevékenység, kutatás, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység. Felajánlását előre is köszönjük. Kurcz Tamásné kuratóriumi elnök.

* * *

A Veszprémi Zsidó Örökségi Alapítvány köszönetet mond mindazoknak, akik 2008. évi személyi jövedelemadójuk 1%-át az alapítvány mint közhasznú tevékenységet folytató szervezet részére felajánlották. Az így kapott 69 748 Ft-ot a veszprémi kulturális örökség védelme alatt álló zsidótemető felépítményeinek biztosítására és a temető gondozására használjuk fel, a kuratórium döntése alapján. Reméljük, hogy a 2009. évről beadott bevallásukban még többen fogják 1%-os felajánlásukat alapítványunk részére megtenni, amit előre is köszönünk.

Adószámunk: 18927467-1-19.

* * *

Tisztelt Adományozó!

Kérjük, hogy adójának 1%-ával támogassa a Magyar Hallássérült Zsidó Egyesületet (MHZSE), hogy minél több zsidó programhoz tudjunk segítséget nyújtani.

Adószám: 18055146-1-42
OTP-számlaszám: 11713005-20418083

Felajánlását előre is köszönjük.

Szigeti Györgyné elnök

* * *

Kérjük, ajánld fel a **Hillel Alapítványnak** adód 1%-át! Adószámunk:

18109070-1-41

Alapítvány a Magyar Zsidó Ifjúságért (Almazsi)

Alapítványunk a Hasomer Hacair fő támogatója.

Köszönjük, hogy 2009-ben adójuk egy százalékával minket támogattak. Kérjük ez évben is a támogatásukat, hogy minél több programhoz tudjunk segítséget nyújtani. Alapítványunk közhasznú szervezet.

Adószámunk: 18160855-1-42

Kőszegi Lajos kuratóriumi elnök

A Mazsihisz Szeretetkórházért Közhasznú Alapítvány kéri, hogy személyi jövedelemadójának 1%-áról az alapítvány javára rendelkezzen. Az alapítvány célja: a Mazsihisz Szeretetkórházban a korszerű betegellátási struktúra kialakítása, az intézmény egészségügyi, rehabilitációs, ápolási tevékenységének támogatása, továbbá a kórház mindennapos működésének – a hitéleti követelmények megtartásának – folyamatos segítése.

Adószámunk: 18173503-1-42

Köszönjük a támogatását!

* * *

Kérjük, segítse személyi jövedelemadója 1%-ával a ma már igen idős Jad Vasem-kitüntetetteket, akik 1944-ben életük kockáztatásával zsidó üldözötteket mentettek meg.

Igaz Emberekért Alapítvány
Adószám: 18040094-1-42

Kérjük, hogy lehetősége szerint külön adománnyal is fejezze ki háláját a Jad Vasem-kitüntetettek iránt, a vészkorszakban keveseknél tapasztalt kimagasló emberségükért. Csekk napközben igényelhető a 341-1261 telefonszámon.

* * *

Tisztelt Adományozó!

Kérjük, hogy adójának 1%-át a már 14 éve működő

Cödoko Zsidó Szoc. Nevelési és Kulturális Alapítvány

részére ajánlja fel.

Alapítványunk zsidó intézmények (kórház, szoc. otthon, klubok, oktatási intézmények) és a zsidó könyvkiadás támogatásával foglalkozik.

Adószám: 18049196-1-42.

Adományát előre is köszönjük. Az alapítvány kuratóriuma.

* * *

Kérjük, hogy az adójából a társadalmi szervezetek számára átutalható 1%-ról alapítványunk javára rendelkezzék! Köszönjük! **Frankel Zsinagóga Alapítvány.** Adószám: **18114878-1-41**

* * *

Köszönetünket fejezzük ki, hogy több éven át személyi jövedelemadója 1%-ával támogatta a **Szegedi Zsinagógáért Alapítványt.** Most is erre kérjük: segítse elő a 107 éves csodás új zsinagóga és ugyanennyi idős székházunk – benne szociális otthonunk, imatermünk – rekonstrukcióját. Idén a zsinagóga öltözőjének felújítását tűztük ki célul a bevételből.

Adószámunk: 18451621-2-06

Kérjük, egyidejűleg támogassa a **Mazsihiszt** is másik 1%-ával, **technikai száma: 0358.**

Az Alapítvány Kuratóriuma

* * *

Köszönetünket fejezzük ki, hogy személyi jövedelemadója 1%-ával támogatta a **Hagyomány Szegedi Zsidó Szociális Alapítványt,** amelynek fő feladata a szegedi szeretetotthon fejlesztése, a szegedi temető építményeinek helyreállítása, a hagyományőrzés. Kérjük, idén is legyen támogatónk.

Adószámunk: 18460887-1-06

Kérjük, egyidejűleg támogassa a **Mazsihiszt** is másik 1%-ával, **technikai száma: 0358.**

Az Alapítvány Kuratóriuma

* * *

Kérjük, támogassa adója 1%-ával a **Magyar–Zsidó Szabadsághárcosokért Emlékbizottság** célkitűzéseit.

Adószám: 18195321-1-42

Várjuk további adományok felajánlását a 11708001-20557937 számú bankszámlára.

Elérhetőség:
szabadsagharcos@freemail.hu,
info@zsidoszabadsagharcos.com
Tel.: 06-1-352-9153,
web: www.zsidoszabadsagharcos.com

Gázszerelés

- Gázberendezések, gázvezeték új szerelés hatósági engedéllyel
- Időszaki kötelező ellenőrzése (2008. XL. tv. 89.§ [6])
- Vízóraszerelés
- Fűtésszerelés, fürdőszoba-felújítás

FRANK 1063 Budapest, Szív u. 28.
Tel.: (1) 331-5743, 06-30-932-3615

Közkívánatra Markó Iván volt a vendég

Választás-vasárnap, az első nyári szép idős vasárnap, mégis sokan döntöttek a Síp utcai Díszteremben megtartott program mellett. Jól tették. Kellemes, kulturált és üdítő két órában volt részük.

A Dohány utcai templomkörzet főrabbija, *Frölich Róbert* és elnöke, *Zoltai Gusztáv* kezdeményezésére a 150 éves évforduló keretén belül, „Közkívánatra” címmel meghirdetett talkshow-sorozat első vendége *Markó Iván* Kossuth-díjas, érdemes művész, koreográfus, táncguru volt, beszélgetőpartnere pedig az e téren is rutinos *Breuer Péter*.

Az üdvözlő szavakat követően a műsorvezető felidézte az évtizeddel ezelőtti jeruzsálemi első találkozásukat, majd egy 2008-as, amerikai producer által elkészített, eredetileg két részből álló filmből láthattak képsorokat a megjelentek. Tekinthető volt ez a művész egyfajta önvallomásának, a szépség, a filozófia, az erotika, az igenis létező csodák megnyilvánulásának, az ember önmagáért és másokért való felelőssége megértetésének.

A vendég beszélt a mindenkiben fellelhető megfelelési vágyról, mely az ő esetében a Teremtőnek és az „eredendő” közösségnek szól. Mintegy másfél évvel ezelőtt kezdett el könyvet írni, melyben fejezeteket szentel imádott nagyapjának (akivel aprócska gyermekként a Dessewffy utcai kis zsinagógába járt, ahol az ima, a fohászkodás, a fájdalom, az idős emberek könnyeinek megértése meghatározó volt egész életére) és szüleinek, egyúttal korrajzot, gyökérkeresést is sejtetnek a felolvasott részletek, melyek hallatán máris érezhető, hogy bestseller-ígéretes kötet lesz.

Természetesen Markó Iván első nyilvános fellépése is szóba került. Ezzel kapcsolatosan elmondta, hogy négyéves korában már minden lehetséges helyen táncban fejezte ki érzéseit.

Breuer Péter további időutazásra kérte a művészt, aki természetesen folytatta, a dátum a kilencvenes évek második fele, Jeruzsálem, Héber Egyetem, ahol vendégprofesszorként katonafiúkat és -lányokat tanított mozgáskultúrára.

Egy kérdésben elhangzott a Kotel szó, s ez megindító önvallomás folyamatát indította el. A művész elmondta, mit jelent, mit ad számára Jeruzsálem és a Fal, ahová ott-tartózkodásakor, későbbi utazásai során naponta akár többször is elment, s „Siratófal” címmel inspirálóan hatott egy (később filmként is megcsinált) balett-téma megvalósításához, amely átütő sikert hozott.

Breuer Péter a jövő terveiről is faggatta. Mi is lehetne más, mint egy újabb balett, melynek címe „Mózes” lesz. „Fejben készen van, már csak anyagi eszközök hiányoznak” – mondta kis keserűséggel Markó Iván.

Az utolsó kérdés-felelet zsidósága mindenkori vállalásáról szólt. „Ha nem tudják, ki vagyok, honnan jöttem, miről is beszélhetnék?” – fogalmazta meg a művész…

Végül „amerikai mintára” megtáncoltatta az ülő közönséget, s a kéz kecses mozdulatai sem szóltak másról, mint ami a művész ars poeticája: a Teremtő, az ember szeretete, az adományozás magától értetődő üzenete.

A program végén Zoltai Gusztáv átadta a körzet ajándékát, majd a megjelentek jelentős többsége átment a Hősök Templomába, hogy részesei legyenek az aznapi mincháriv ima szertartásának.

gjuli

Dézsávü

A magyar színpadi irodalom méltán klasszikusnak számító alakja, Molnár Ferenc élete köré az évek során egy egész legendárium fűződött. Nem véletlenül. Színdarabjainak hangos sikere és bukása, feleségeinek botrányos leváltása, kalandos szerelmi viszonyai már akkor „celebet” csináltak belőle, amikor ezt a szót még nem is ismerték. A magát minden helyzetben feltaláló és riposztra mindig kész, tündöklően szellemes író híres volt arról, hogy imádta a szép nőket. Számára az egész élet egy színpadi játék volt, amiben lehetőleg ő játszotta a hősszerelmest. Az egyik ilyen anekdota szerint Molnár egy főleg csinos és fiatal színésznőkből álló társaságban múlatta az időt a Fészek Klubban a történet estéjén is. A hölgykoszorú, mely körülvette az ünnepelt szerzőt, szebbnél szebb nőkből állt. Az egyik – különösen Molnár kedvére való és még meghódítandó – énekesnő egyszer csak az író felé fordult: Mondja, Molnár! Igaz az, hogy maga zsidó?

A társaságban megfagyott a levegő, és mindenki botrányszagot érzett benne. A kiváló debattőr nem jött zavarba, és így válaszolt: Nézze, művésznő! Ha már így rákérdezett, be kell vallanom, igaza van, zsidó vagyok, de engedje meg, hogy hozzátegyem, egész más körülmények között szerettem volna, hogy erre rájöjjön.

Akár igaz a történet, akár nem, a korra és Molnár szellemességére jellemző, megérdemli, hogy a magyar „aszfalt-folklór” része legyen. Ez jutott eszembe, amikor nemrégiben fiam félrehívott, hogy beszélni kíván velem mint „férfi a férfival”.

Tudtam, hogy valami fonák helyzet kerül terítékre, mert a fiam már évek óta nem kívánja velem megbeszélni a pártok erőviszonyait. Nehezen induló önvallomásában elmesélte egyik legutóbbi fiaskóját. Huszonnégy éves, jó kiállású fiú. A történetbeli lány meg is állt nála, és létrejött az inkriminált első randevú. Ahogy az egy jól nevelt, diplomás fiatalemberhez illik, fiam egy tea megivására invitálta a nagyon csinos, korban hozzá illő leányzót a város egyik fiatalok által favorizált szórakozóhelyére. A beszélgetés elmondása szerint jól indult, mindaddig, míg a lány úgy nem érezte, hogy elég közel kerültek egymáshoz. Ekkor már titkos vágyairól is beszélni kezdett. Elmondta, hogy felvételét kérte a Magyar Gárdába, ami nem lesz könnyű, lévén hogy a testületet férfiakra fazonírozták, még vizsgáznia kell elméletből és a nem könnyű tábori életből is.

Reméli, hogy előbb-utóbb fölveheti a gárda egyenruháját, mert már bizonyított. Legalább úgy utálja a zsidókat, mint a szülei – és akkor elkezdődött az ismert bűnlista felsorolása: gyilkos karvalytőke Tel-Avivból, a magyar néptől ellopott földek, gyárak, a kulturális életben méltatlanul elfoglalt zsíros állások, bezárólag egészen Cion bölcseinek összeesküvéséig.

Fiam úgy mesélte, hogy csak nézte azt a szép, formás szájat, és nem tudta, miként kerülnek ezek a zsigeri gyűlöletet sugárzó szavak a hamvas ajkakra. Úgy érezte magát, mint egy apáca a peepshow-ban (itt nem tagadta meg humorista apját, azzal együtt, hogy saját kárára élcelődött). Tiszteletre méltó nyugalommal hallgatta végig a lányt, és megkérdezte végül, ismeri-e a viccet a sündisznóról. A nemleges válaszra elmesélte, hogy a süni egy sötét helyiségben rámászik a súrolókefére, majd amikor felismeri a háztartási eszközt, csak ennyit szól: bocsi, tévedtem!

Papa! Jól tettem én, hogy otthagytam? Nem kellett volna végigcsinálnom a hódítást, és csak aztán szembesíteni a lányt a tényekkel? Kicsit gondolkodtam, és azt feleltem: büszke vagyok a döntésedre, helyesen léptél. Ja, és még valami! Most már csak sikeres színpadi vígjátékokat kellene megtanulnod írni, mert egy dologban már ma hasonlítasz Molnár Ferencre!

Spánn

A horkolás faji jellegzetessége

Az 1810-es években, I. Sándor cár uralkodása idején, a Kijevi Kormányzósághoz tartozó Bresztovszkaja járás Zsivoczka falujában egy Anna Szimjonovka nevű asszonyság, nem jövén álom a szemére, gondolt egyet, és besétált a falutól kb. 2 versztnyire lévő stetlbe. A 19. században a zsidó kisvároskák még nem voltak gettófallal körülvéve, így aztán oda bárki, zsidó, nem zsidó, szabadon bejárhatott. Annácska beért a városka főutcájára. Elhaladt Izsák Zelmanovics, Jichák Feuerstein, Doved Gruber, Hers Lájb, Ávrohom Smulovics otthona előtt. Csupa-csupa egyforma név, unalmas, egyszerű kis házacskák. Az igazi változás Slajme Mermerstein háza előtt érte, mert a meleg időben nyitva hagyott ablakon keresztül iszonyatos horkolás hangját hallotta kiszűrődni. Crescendo, forte, majd fortissimo. Azt persze nem tudta megállapítani, hogy kitől ered a horkolás hangja, vajon magától a családfőtől, Slajmétól, netán Ráchel nevű feleségétől, vagy esetleg nyolc gyermekük közül valamelyik csöppség bocsátotta ki a nagy orosz éjszakába a tulajdonképpen nem is a nagyközönséghez, hanem az ember privacyjéhez tartozó hangokat.

A zeneileg képzetlen asszonyka azt sem tudta megállapítani, dúrban vagy netán mollban érkezett-e a sok-sok mennydörgésszerű, krákogó, szurtyogó, durmogó zenei motívum. Azt viszont ösztönösen érezte, hogy nincs bennük semmi harmónia, csak tömény diszharmónia. Ma bizony azt mondanánk, szimpla kakofónia hangzott fel a stetl főutcáján.

Anna nagyon mulatságosnak tartotta (ne kerteljünk, mondjuk csak ki bátran) ezt a zsidó horkolást, ezért aztán hazarohant, hogy elmesélje éjszakai élményét férjének. Mihail ekkor mélyen aludt. Az orosz asszonyka felrázta a még mélyen alvó férjecskéjét.

– Te, Misám, mesélek neked valami nagyon érdekeset.
– Mit mondasz, miért zavarsz fel, olyan szép álmocskám volt!
– Te, úgy horkolnak a zsidók, hogy az egy nagy-nagy röhej!
– Kik horkolnak?
– A Mermersteinek.
– Melyikek? A tollasok vagy a zsákosok?
– A tollasok.

Nem folytatódhatott a beszélgetés, mert Misa a másik oldalára fordult, és folytatta álmát. Úgy látszik, a horkolásról szóló híradás benne tudat alatt egy önhorkolási beteljesülési folyamatot indított el, és olyan hangerővel kezdett durmolni, ami bizony szokatlan volt a nagy cári birodalomban.

De ne gondoljuk, hogy történetünk ezzel véget ért, éppen hogy szárnyra kelt.

Másnap az asszonyka több ismerősének, barátnőjének is elmesélte érdekes éjszakai kalandját. A hír elkezdett úgy igazából terjedni. Faluról falura, városról városra, még a határokon sem állt meg, minden környező és távoli országba eljutott, alakult, bővült, és persze mindenki hozzátett valamit: „A zsidók mást sem csinálnak, csak horkolnak.” „Ahelyett, hogy szerényen meghúznák magukat, kitárják ablakaikat, és hencegnek. De mire vágnak fel, hiszen csak horkolni tudnak?!”

Az évtizedek során természetesen tudós emberekhez is elérkezett a hírlánc, akik már szép kis elméletet is fabrikáltak hozzá: „A horkolás tulajdonképpen faji jellegzetesség, pontosabban a zsidó fajra jellemző extrémitás, tulajdonság. A kutatások szerint háláchikus determináltság.” És persze elvitatkozgattak azon, hogy a horkolás öröklött tulajdonság-e, avagy a nevelésből sarjad. Azt határozottan állították, hogy a zsidók erre nevelik már bölcsőjüktől a gyerekeiket.

A bibliában és a zsidó étkezésben is jártas tudós emberek egyenesen azt állították, hogy mindez bizony a kóser koszt következménye. A sok libamáj, chremzli, kugli, maceszgombóc. Ezt bizony az emberi szervezet képtelen minden következmény nélkül elviselni.

Megszületett az általánosító verdikt: „Horkoló nép, horkoló etnikum.” Szóval rajtunk maradt a bélyeg.

Közben természetesen elérkezett a kódolás szép korszaka is. Ekkor, ha bárki is a horkoló etnikumról beszélt, mindenki tudta, valójában mire és kikre gondolt.

Ne legyünk azonban túlságosan egyoldalúak. Hiszen a becsületes tudósok próbálták meggyőzni tudóstársaikat: „A horkoló hang a felső légutak lágy szöveteinek (lágy szájpadlás, nyelvcsap, mandulák, nyelvgyök, a torok hátsó és oldalsó fala) vibrációja révén jön létre, tehát faj- és vallássemleges.”

Hiába volt azonban minden! Nem tudták egymást meggyőzni. És el sem tudják képzelni, hogy közben egyes sajtóorgánumok miket is vágtak a biológiai érveket előtérbe helyező tudósok fejéhez: „Horkolók bérencei!” „Valószínűleg maguk is horkolók.”

Mindez persze a későbbiekben behatolt a családok, az emberek mindennapi életébe, ott különféle bonyodalmakat okozott, hiszen pl. az érdeklődő, okos gyerekek, egyszer-egyszer hallván szüleik horkolását, megriadt szemekkel kiáltottak fel: „Anyuci, apuci, hiszen ti akkor zsidók vagytok!”

És a becsületben megőszült, példás életvezetésű, addig teljesen ártatlan emberek ekkor megdöbbentek, összerezzentek, és arra gondoltak, valamelyik ősük talán félrelépett. Szóval, most itt tartunk.

És a 21. század második évtizedében elgondolkodik az ember. Mi itt a teendő? Hogyan lehet ezt a kialakult sztereotípiát eloszlatni, ezt az egyre inkább meggyökeresedő előítéletet megszüntetni? Vajon önmegtartóztatással? Vagy mutassuk ki, tudunk jó útra is térni, és gyógyíttassuk magunkat a mai tudományban elterjedt rádiófrekvenciás orrkagyló- vagy nyelvgyökzsugorítással, netán lágyszájpad-plasztikai műtét alkalmazásával próbáljuk eltüntetni faji jellegzetességünket? Tüntessünk, hogy az iskolákban kötelezően vezessék be a horkolástanórákat?

Sajnos nem tudom rá a választ. De mivel írásom közben egyenesen belém nyilallt a mély háláchikus determináltság, diszkréten elvonulok egy kicsit horkolni.

Persze előzőleg bezárom az ablakokat.

Ungár Richárd

LAKÁS, ÉPÜLET FELÚJÍTÁSA

- Alpinista módon homlokzatjavítás, tetőfedés
- Festés, mázolás, tapétázás, csempézés
- Műszaki vezetés, árajánlat-készítés hitelfelvételhez is

FRANK (alapítva: 1892/1972)
Tel./fax: (1) 331-5743
E-mail: frank1063@t-online.hu
Munkadíjból 5% kedvezmény!